

VSEBINA:

S.:

Izredno lep obisk iz evropskih dežel

M. P. in I. S.:

Srečanja v Ribnem

Mirko Ličen:

Na prireditvah Izselskega tedna v Sarajevu

Coetko A. Kristan:

Ob 70-letnici Franka Zaitza

Anton Škruba, Merlebach:

Proslava 10-letnice društva »Slavček« v Merlebachu

Po domači deželi

G. Pavle:

Stanje jugoslovanskega gospodarstva v prvem polletju 1958 — Nova avtomobilska cesta bo odprla pot v osrčje Dolenjske — Med brigadirji na cesti »Bratstva in enotnosti«

Domovina na tujih tleh

Tomo Brejc:

Kako je Vrban preliščil cesarske sodnike

Črtomir Šinkovec:

Lectov srček (pesem)

Fran Maselj - Podlimbarski:

Potresna povest

Rojaki pišejo

*

Naslovna slika:

Tam na Dolenjskem pa ajda zori... (Foto: Franc Močnik, Ljubljana)

Avtobusno in turistično podjetje

SAP - Turist biro

LJUBLJANA

DIREKCIJA - DIRECTION

Ljubljana, Središka 13

Telefon 30-468, 30-902

TURISTIČNI POSLOVALNICE - BUREAU DE VOYAGES

Ljubljana, Miklošičeva 17

Telefon 30-645, 30-647

Titova 38

Telefon 32-771, 32-772

SAPTURISTBIRO SAPTURISTBIRO SAPTURISTBIRO SAPTURISTBIRO

Vzdržuje redne mednarodne, turistične, medkrajevne in lokalne proge

Izleti doma in v inozemstvu, nudi vse turistične usluge, nabavlja potne liste, vize, rezervira spalnice itd.

Lastna proizvodnja avtobusnih karoserij

Regular and touristical international and national bus lines

Organisation of package tours for individuals and groups, reservations for sleeping cars and hotel accommodations, all other touristical services

Fabrication of bus bodies in our own workshops

Lignes régulières et touristiques nationales et internationales

Organisation de voyages en groupes, individuelles et à forfait, réservation pour WL et hôtels, acquisition de visas et autres services touristiques

Production propre de carrosseries

Regelmässige und turistische internationale und heimische Kraftfahrllinien

Veranstaltung von Gesellschafts-, Einzel- und Pauschalreisen, Visabeschaffung, Schlafwagen- und Hotelvorkerkungen, Sämtliche Reisedienste

Eigene Karosserieerzeugung

NAŠA SLIKOVNA PRILOGA, ki smo jo priložili tej številki lista, vam predstavlja ZANJICE znamenitega slovenskega slikarja MATIJE JAMA (roj. v Ljubljani 1886, umrl 1947). Slika spada med prva Jamova umetniška dela, saj je nastala l. 1900 in najbolj verjetno spada med tista dela, ki jih je umetnik naslikal v Stranski vasi na Gorenjskem. Starejšim rojakom bo ta podoba prav gotovo še posebno všeč, saj jih bo spominjala mladih let in časov, ko so se poslavljali od domačih krajev, svojih mater in sester ter odhajali za kruhom na tuje.

Rodna gruda, glasilo Slovenske izselske matice v Ljubljani. — Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tomo Brejc. — Izhaja dvanajstkrat na leto. — Poštmina plačana v gotovini. — Naročnina: ZDA letno 5 dolarjev, — Francija letno 600 frankov, — Belgija letno 90 frankov, — Holandija letno 7 guld, — Nemčija letno 8 DM, — Italija letno 1000 lir, — Avstrija letno 40 šilingov, — Anglija letno 1 funt, — Avstralija letno 1 avstralski funt, — Argentina letno 50 pezov, — Jugoslavija letno 750 dinarjev. — Uredništvo in uprava: Slovenska izselska matica, Ljubljana, Cankarjeva cesta 1/II. — Rokopisov ne vračamo. Čekovni račun pri Komunalni banki 600-704/3-155

Matija Jama: OB ZETVI

Rodna

gruda

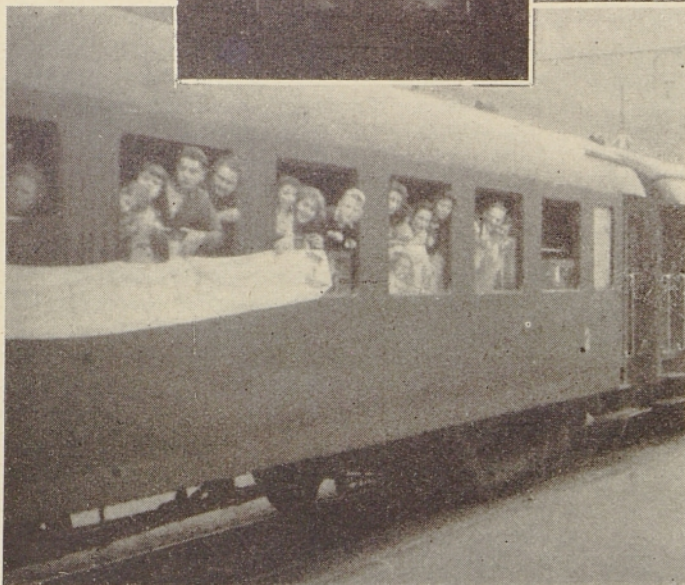

ST. 9

SEPTEMBER 1958

LETO V.

DOBRODOŠLI!

Nekaj slik z obiskov rojakov iz evropskih dežel, ki so prišli letos v izredno lepem številu. Zgoraj: Dve mladi Slovenki iz Holandije. Poleg: Zakonca Julijana in Franc Mraz iz Herlena, ki sta po 48 letih obiskala rojstni kraj. Fotografirali smo ju ob prihodu na jeseniškem kolodvoru poleg godbe jeseniških kovinarjev. Spodaj: Rojaki iz Francije. Poleg: Vodja prve skupine rojakov iz Holandije Franc Anderluh

IZREDNO LEP OBISK IZ EVROPSKIH DEŽEL

Letošnji obisk rojakov iz evropskih dežel je presegal po številu vse dosedanje. V sedmih velikih skupinah, ki so zajele nad 1500 ljudi, so pripotovali v domovino na oddih rojaki iz Holandije, Francije in Nemčije. Na obmejni postaji na Jesenicah so bile vse skupine toplo sprejete. Godba jeseniških kovinarjev je svojim bratom slovenskim rudarjem priredila koncert. Pozdravil jih je predsednik občinskega ljudskega odbora z Jesenic France Treven. Zastopnica jeseniških žena, pionirji in tajnik Slovenske izseljenske matice pa so jim zaželeli prijetno bivanje na rodnih tleh.

Zopet smo segli v roke številnim znancem iz prejšnjih let, še številnejši pa so bili tisti, ki so solznih oči po dolgih desetletjih skozi okno vlaka spet gledali domače gore, polja in gozdove. In kazali so jih svojim otrokom, v tujini rojenim, ki nekateri že slabo govorijo slovensko in malim vnučkom, ki večinoma ne znajo več našega jezika. Zgodbe stoterih življenj tako različne in vendar tako podobne so se prepletale iz kupeja v kupe, iz vagona v vagon dolgega vlaka, ki je vozil izseljence na prijeten oddih v domače kraje. Nekateri vagoni so bili lepo okrašeni z zelenjem in zastavami. Na velikem transparentu je bil napis: »Domovina, tvoji izseljenci te pozdravljajo!«, ki ga je s spretno roko napisala mlada Broni Škrubova iz Merlebacha.

V skupini rojakov iz Holandije, ki je pripotovala 2. avgusta, sta prejela na Jesenicah od zastopnice jeseniških žena šopek rdečih nageljnov in rožmarina kot najstarejša v skupini zakonca Julijana in Franc Mraz iz Herlena. Oba sta še prav čila, pravi slovenski grči. France je doma iz Šentjurja pri Celju, žena Julijana pa iz Petrovč. Povedala sta, da sta petinpetdeset let poročena, petnajst otrok sta imela, od teh jih živi še deset. Nikoli nista bila »zares« bolna in nikoli se nista »zares« skregala. To pa zato, ker raje kvartata, kakor bi se prepirala. Prav imata! To je dober recept, ki bi morda še komu prišel prav. Po dolgih osemštiridesetih letih sta obiskala stari kraj in toplo želimo, da bi se pri nas dobro imela.

Tesno objeta sta slonela ob nekem oknu fant in dekle. Mimo okna so bežale s soncem oblite gore, travniki, mjive, skrite vase. On ji je vneto govoril, kazal kraje. Ona ga je zvesto poslušala, drobna in ljub-

ka. Zvedeli smo, da sta se šele pred dvema dnevoma poročila. Slovenski fant je popeljal svojo francosko ženico v svoje domače kraje na poročno potovanje.

Hudo nam je bilo, ker smo med številnimi znanci pogrešali mnoge, ki smo jim še lani stisnili roko in zaželeli: Na svidenje! Zavedeli smo se, da se nikoli več ne bomo sešli s prizadevnimi skupinovodji rojaki Ganterjem iz Aumetza, Kraševcem iz Holandije in Lončarjem iz Westfalije, ki jih že krije tuja ruša. V prvi letošnji skupini iz Westfalije, ki je prispela s posebnim vlakom in je bila največja dosedanja skupina, saj je štela kar 871 potnikov, smo pogrešali tudi rojakinjo Marijo Škrabarjevo, ki je lani kot najstarejša v skupini v visoki starosti 88 let s sinom obiskala domači kraj in nam zatrdno obljubila, da se letos spet vidimo. Ta želja pa se ji ni izpolnila, kajti nekaj dni po tem, ko je dočakala svoj 89. rojstni dan, je za večno zaspala. Bodi ugledni rojakinji, ki je bila včasih tudi pridna društvena delavka med vestfalskimi Slovenci, lahka tuja zemlja!

Iz Ljubljane so vlaki odpeljali rojake v njihove domače kraje. Največ proti zasavskemu revirju, Štajerski, Prekmurju. Nekaj manj na Dolenjsko, Kočevsko in Notranjsko. Mnogi se bodo udeležili Putnikovega izleta po Sloveniji. Še več pa jih je obljubilo, da pridejo na prireditve Izseljenskega dneva, ki bo 16. avgusta v Novem mestu. Na to proslavo se izletniki odpeljejo z avtobusi. Dopoldne bodo obiskali Dolenjske Toplice, iz partizanskih bojev znani kočevski Rog in Bazo 20, od tam pa jih bo pot popeljala po prelepi dolini gradov do naših mladih graditeljev avtomobilske ceste. Obiskali bodo obnovljeni grad Otočec, si ogledali znamenitosti Novega mesta, zvečer pa prisostvovali kulturni prireditvi na Loki ob zeleni Krki.

Več o teh prireditvah vam bomo v sliki in besedi povedali v naslednji številki »Rodne grude«, v kateri bomo objavili tudi še številne slike z letošnjih obiskov rojakov v starem kraju.

S.

Srečanja v Ribnem

Četrty julij je. Po vsej Jugoslaviji so praznovali Dan borca in obletnico ene največjih bitk v narodnoosvobodilni borbi, bitke pri mali bosenski reki Sutjeski, kjer je naša domovina odločno stopila nasproti svoji svobodi in neodvisnosti.

Po ljubljanskih ulicah je vladal nedeljski jutranji mir. Hrušč in živčav pred hotelom Union pa je bil za to zgodnje praznično razpoloženje kaj nenavaden. Ljudje v večji skupini so se pozdravljali, govorili, smejali. Ni bilo treba dolgo ugibati, kdo so. Nekam nevsakdanje pojča slovenska govornica, pomešana z »yes« in »vell«, vse to je kaj kmalu izdalo ameriške rojake. Čakali so avtobuse, da jih odpeljejo do Ribnega, male vasice nedaleč od Bleda, v kraj, za katerega so se odločili, da bodo letos skupno praznovali praznik svoje ameriške domovine — Dan neodvisnosti.

Sonce še ni pregnalo jutranjih meglic in rose, ko so se prva vozila ustavila na večji jasi, skriti med gozdovi, tik nad kanjonom Save Bohinjke. Zrak je bil svež. Jutranje sonce je približalo Karavanke, Kamniške planine, Alpe in Jelovico, tako da se je zdela jasa v srcu gora.

Male skupine so se razkropile po jasi. Niso se še vsi poznali, ali pa se dolgo niso videli. Treba je bilo tudi seznaniti sorodnike in prijatelje. Stiski rok, objemi, smehljaji, poljubi. Ob bohotni lepoti in svežini, ki sta jih obkrožali, je bilo težko molčati. Vzkliku lepoti narave pa so bili tudi vzkliku veselja, zadovoljstva, da so tu, da po tolikih letih zopet čutijo srce svojega rojstnega kraja.

Nekaj metrov vsaksebi sta vihrali jugoslovska in ameriška zastava, obkrožili so ju in združili v svoji sredi. Zastavi dveh domovin — rodne in krušne matere. Godba je igrala. Začel se je piknik...

V imenu Slovenske izseljenske matice je pozdravil rojake njen predsednik Ivan Regent. Toplo jim je zaželel, da bi se lepo imeli na ta njihov in naš praznik. Za njim je v imenu prireditvenega odbora spregovoril Vincenc Pink iz Kalifornije, ki je že ponovno obiskal stari kraj in zdaj že delj časa živi med nami. Nato je rojak Ciril Rant iz Detroita pozval rojake, da zapoje ameriško pesem.

Zapeli so ameriško pesem, zapeli so tudi slovensko. Pozdravili so oba praznika, ker

spoštujejo in ljubijo obe domovini. Smeh, pesem in dobra volja so prekipevali, se razlivali po zeleni trati in se prepletali med smrekami. Med veselimi mizami smo srečevali dobre znance s srečanj na kolodvoru ali na uradu Matice.

Tony Ukmar iz Johnstowna, Pa., eden izmed ustanoviteljev tamkajšnjega pevskega zbora »Jadran«, je letos po petinštiridesetih letih obiskal svojo rojstno Primorsko. Ves navdušen je nad njenim napredkom, in pravi, da nas obišče spet prihodnje leto, ko bo pripeljal še ženko s seboj. Na pikniku je pridno pokušal pristno domačo slivovko.

Kakor v čarobno skrinjico je lovil rojak Anton Buh iz Clevelanda v svojo kamero motive iz prelepe okolice, da jih za spomin odnese s seboj. Rojak Buh je bil s svojo ženko Rozi letos po šestih letih spet pri nas. Nedavno sta praznovala zlato poroko med domačimi v Horjulu, ki je od njenega zadnjega obiska lepo napredoval, kar sta z veseljem ugotovila, saj ima zdaj svoj kino, tovarno, ambulanto in lep združni dom.

Čudna so včasih življenjska naključja, ki dostikrat čisto nepričakovano izpremene srečo v bolečino, veselje v bridkost. To bi nam lahko potrdila Pauline Kovačič iz Chicaga, ki se na pikniku niti enkrat ni mogla sproščeno od srca nasmejati, in Valentin Marcina iz Rock Springsa, ki je hodil med nami zamišljen in ni mogel skriti, da je med številnimi prijatelji in znanci vendar tako sam.

Ko smo si pred tedni v uradu Matice prvič segli v roke z rojakinjo Kovačičevo, je bila vsa nasmejana in ni nam mogla dovolj povedati, kako presrečna je, da je po osemindesetih letih spet na domačih tleh. Koliko spominov je oživelo tu v Ljubljani, kjer je, čeprav po rodu Dolenjka iz Kostanjevice, živela kot dekle in vneto prepevala v našem zboru Glasbene Matice. Danes ima tam onkraj v Chicagu lep dom in veliko družino, celo že vnučke, ki jih tudi uči slovensko peti. »Kako vse drugače je zdaj pri vas, kamor pridem, tak napredek. Mnogo sem že videla, veliko krajev sem obiskala, pa bi rada še in še, da čimveč spominov odnesem s seboj.«

Nenadoma, nepričakovano je padel kamen v čisto jezero njene sreče. Iz Chicaga

je prispela brzjavka, da je tam umrl njen brat Mirko G. Kuhel, glavni blagajnik SNPJ in znani napredni delavec v vrstah ameriških rojakov. Ko je odhajala na dolgo pot, sta si veselo segla v roke in si želela na svidenje. Zdaj ga ne bo videla nikoli več...

Potovanje v stari kraj po dolgih desetletjih je imelo za Angelo in Valentina Marcino iz Rock Springsa dvojen pomen, ker je bilo zanju to obnem tudi nekakšno poročno potovanje. Z njima se je življenje trdo poigralo. Nekoč kot fant in dekle — oba iz lepe Poljanske doline — sta se rada imela. Toda bila sta revna in odločali so drugi. Šla sta na tuje za kruhom in življenje ju je ločilo za dolga desetletja. Šele pred dvema letoma — oba vdovca — sta se spet našla in končno so se le izpolnile njune mladostne sanje.

Tako srečna, polna načrtov sta bila, ko smo se prvič srečali v uradu Matice. Povedala sta, kaj vse si bosta ogledala in obiskala, in tako se je ta njuna sreča prelila tudi v vse nas. Nihče ni takrat slutil, da nosi Angela v sebi kal nevarne bolezni še s potovanja. Kmalu potem je legla in ker sta poslušala sorodnike, ki so bolnici branili, da bi šla v bolnišnico, ni niti za las manjkalo, da ni podlegla. Po dolgih desetih dneh se je odločila za bolnišnico. Ne le njen mož Valentin, mi vsi pri Matici, ki smo juna tako iz srca želeli vso srečo, smo trepetali v tistih dneh, ko so se v bolnišnici zdravniki borili za njeno življenje. Ni bilo to lahko, res so se morali krepko boriti. Končno so uspeli.

Na pikniku v Ribnem je bil rojak Marcina sam. Danes pa je žena Angela spet z njim in ko si bo tam v lepi Poljanski dolini čisto opomogla, bosta lahko uresničila načrt: potovala in občudovala bosta lepote krajev rojstne domovine.

Vso »Rodno grudo« bi lahko popisali o srečanjih v Ribnem. Zato le bežno stopimo mimo znancev. Mary Matyazich iz Kalifornije je bila v prireditvenem odboru. Neumorna kakor mravlja je hitela od znanca do znanca in penujala »spominke« — lične pesmarice, prevezane s slovenskim trakom in s kranjskim srčkom okrašene. Na novinarjevo vprašanje, kaj jo je v Sloveniji najbolj presenetilo, je povedala, da marsikaj. Tako na primer jo je zelo veselo presenetila današnja Ljubljana. Ko jo je pred desetletji zapustila, so bile v njej le dvonadstropnice, danes pa ima nebotičnik, številne moderne palače in stanovanjske

bloke, škripajoči tramvaj pa so zamenjali moderni avtobusi in trolejbusi.

Med nami je bila tudi ugledna rojakinja Marie Prislandova, ustanoviteljica in častna predsednica Slovenske ženske zveze, ki je popoldne z nekaterimi znanci obiskala Bled in Kranjsko goro. Prav dobro se je počutila med nami tudi redovnica sestra Terezija iz Minnesote. V Ribnem se je srečala s svojo nekdanjo učiteljico. Veselo sta se pozdravili in se zatopili v živahen pomenek.

Veselili smo se, da bomo slišali recitacijo letošnjega najmlajšega obiskovalca iz ZDA 11-letnega Janija Boštjančiča, sina uradnika »Prosvete«, ki je res fant od fare, saj jo je kar sam primahal čez veliko lužo na obisk k očetovim sorodnikom v Postojno. Ker pa je bil prav tiste dni nekaj bolan, ga mislo srečali v Ribnem.

Bila pa je tam petnajstletna Mary Šuštarjeva iz Clevelanda, ki je letos s starši prvič obiskala njihovo rojstno domovino in iz vsega srca občudovala njene lepote. Bila je prav dobre volje. Vneto je plesala in tako lepo »po naše« govorila, kakor da je zrasla med nami.

Še z nešetimi znanci in znankami smo se srečali: bežno smo si stisnili roke, se pozdravili, drug drugemu nasmehnili — s tajnikom SANS rojakom Polakom, Pančurjevima, rojakom Japichem, ki je sklenil, da bo pri nas ostal in si zdaj spleta gnezdece, z rojakinjo Kozinovo, ki je med najboljšimi balincarji med rojakinjami v ZDA, in še z nešteto drugimi.

Popoldne so prišli Blejčani v narodnih nošah. Zaplesali so potrkan ples in »šuštar polko«, zapeli in vriiskali, da je odmevalo od vrhov. Sledili so jim bratje Avseniki in naša znana pevca domačih pesmi Dana Filipličeva in France Koren.

Sonce se je skrilo. Padle so prve kaplje dežja, toda to ni moglo pregnati dobre volje. Če je preveč padalo, se je nadaljevalo pod dežniki, smrekami, v avtomobilih.

Od plesišča so še polke in valčki dajali takt nogam, še so se razlegali vriiski in smeh, ko so se rojaki vračali k avtobusom in avtomobilom. Še zadnji stiski rok... Skozi okna vozil so pogledi še enkrat objeli zeleno jaso, gozdove in planine okrog nje, ljudi, ki so še ostali in s katerimi jih je ta dan tako prijetno povezal... Odhajali so zadovoljni in morda s skrito žalostjo v srcu, da se je vse tako hitro končalo in da se vse prehitro iztekajo dnevi obiska v stari domovini, po kateri so hrepeneli dolga desetletja...

M. P. in I. S.

NA
PRIREDITVAH

Izseljenskega tedna

V SARAJEVU

Z letošnjim letom je Jugoslavija praznovala svoj peti Izseljenski teden, katerega prireditve so bile letos v glavnem mestu Bosne in Hercegovine v Sarajevu. Na te prireditve so rojaki, ki so letos v Jugoslaviji na obisku, odpotovali že nekaj dni prej in spotoma na izletih, ki so jih organizirale izseljenske matice, obiskali razne turistične kraje širom Jugoslavije.

V sredo, 9. julija pa so se izletniki zbrali v Beogradu, kjer je članica Zveznega izvršnega sveta Lidija Šentjurčeva v protokolu državnega sekretariata za zunanje zadeve priredila svečan sprejem za zastopnike izseljenskih matic in ameriške izletnike. Sprejema so se udeležili tudi številni člani Zveznega izvršnega sveta, zvezni ljudski poslanci ter člani izvršnega sveta LR Srbije.

Dva dni kasneje pa so se rojaki in zastopniki izseljenskih matic zbrali v Sarajevu. Slovensko izseljensko matico sta zastopala član njenega izvršnega odbora France Kurinčič in član glavnega odbora Mirko Ličen. Dopoldne je priredil rojakom svečan sprejem predsednik mestnega sveta Ljubo Kojo, ki je na kratko orisal razvoj in napredek Sarajeva, kjer je število prebivalstva naraslo od 80.000 na 180.000. Zazlel je rojakom srečno bivanje v Jugoslaviji in dejal: »Ko boste spet prišli v vašo novo domovino, pripovedujte, kaj ste videli pri nas, kakor ste v resnici videli, brez pretiravanja v dobrem ali slabem.«

Popoldne so si rojaki z vrha planine Trebevič ogledali Sarajevo. Nato so obiskali razne muzeje ter si ogledali še druge kulturne in zgodovinske znamenitosti mesta. Obiskali so tudi tobačno tovarno in tovarno furnirja in vezanih plošč »Bosanka« v Blažuju, ki je bila zgrajena leta 1948 in že zaposluje nad 1000 delavcev, predvsem žensk.

Za zaključek Izseljenskega tedna sta bili prirejeni dve kulturni akademiji, prva v predmestju Sarajeva na Ilidži, druga pa v novem modernem zgrajenem kulturnem domu v Hraštinci. Program, ki je bil bogat in pester, so odlično izvedli pevski in tamburaški zbor in solisti radia Sarajevo, mestno

Sprejem zastopnikov izseljenskih matic in rojakov pri članici Zveznega izvršnega sveta Lidiji Šentjurčevi

gledališče in folklorna skupina »Proleter« iz Sarajeva.

Doživetje zase je bilo kosilo na prostem v prelepi naravi ob izviru reke Bosne, ki so se ga razen rojakov udeležili tudi predsednik mestne občine Ljubo Kojo, ameriški konzul iz Zagreba g. Palmes ter več ljudskih poslancev, zastopnikov oblasti in množičnih organizacij.

Po kosilu je navzoče pozdravil predsednik Izseljenske matice Bosne in Hercegovine Novak Mastilovič. Za njim pa je govorilo še več naših rojakov iz ZDA, Čilea, Kanade itd. Vsi ti, ki so po dolgih desetletjih obiskali Jugoslavijo, so naglašali, da jih je navdušil napredek domovine. Dejali so: »Kar se ni prej napravilo v več stoletjih, ste naredili po osvoboditvi v desetih letih...«

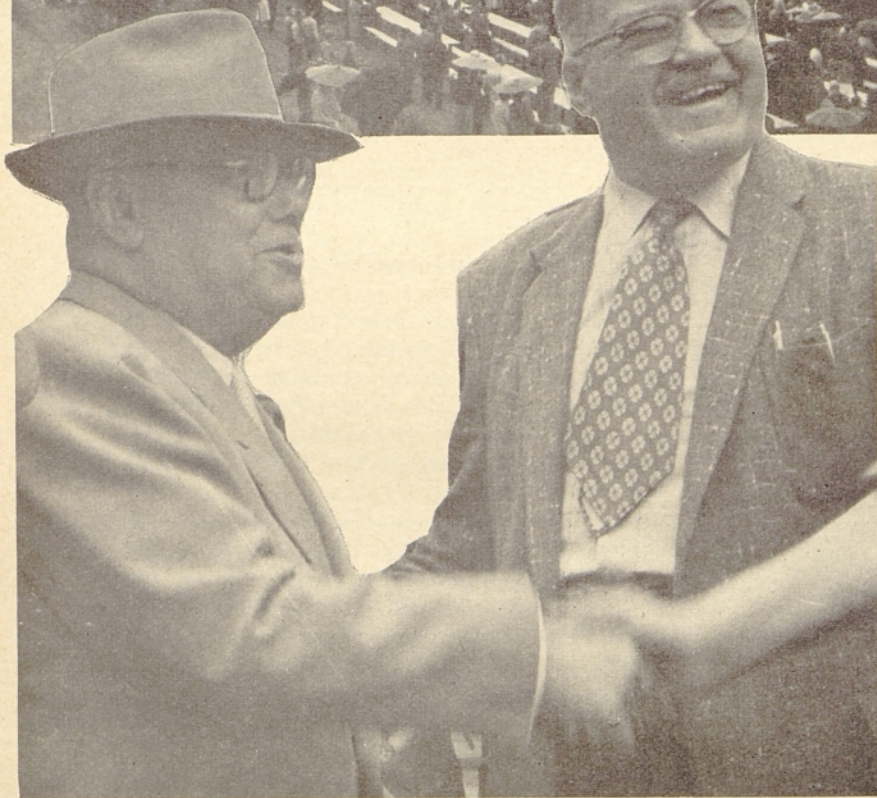
Rojake so pozdravili tudi tajnik Izseljenske matice Hrvatske B. Prpić, tajnik Izseljenske matice Srbije Jovan Djajić ter za Slovensko izseljensko matico član njenega izvršnega odbora France Kurinčič.

V okviru proslav Izseljenskega tedna je bila na zgradbi zdravstvenega doma v Nevesinju odkrita spominska plošča v znak hvaležnosti ameriškim izseljencem rojakom iz Hercegovine, ki so s svojimi prostovoljnimi prispevki pripomogli h gradnji tega doma. Ameriški rojaki iz Hercegovine so s prostovoljnimi prispevki zbrali 60.000 dolarjev za gradnjo zdravstvenih ustanov na področju Hercegovine.

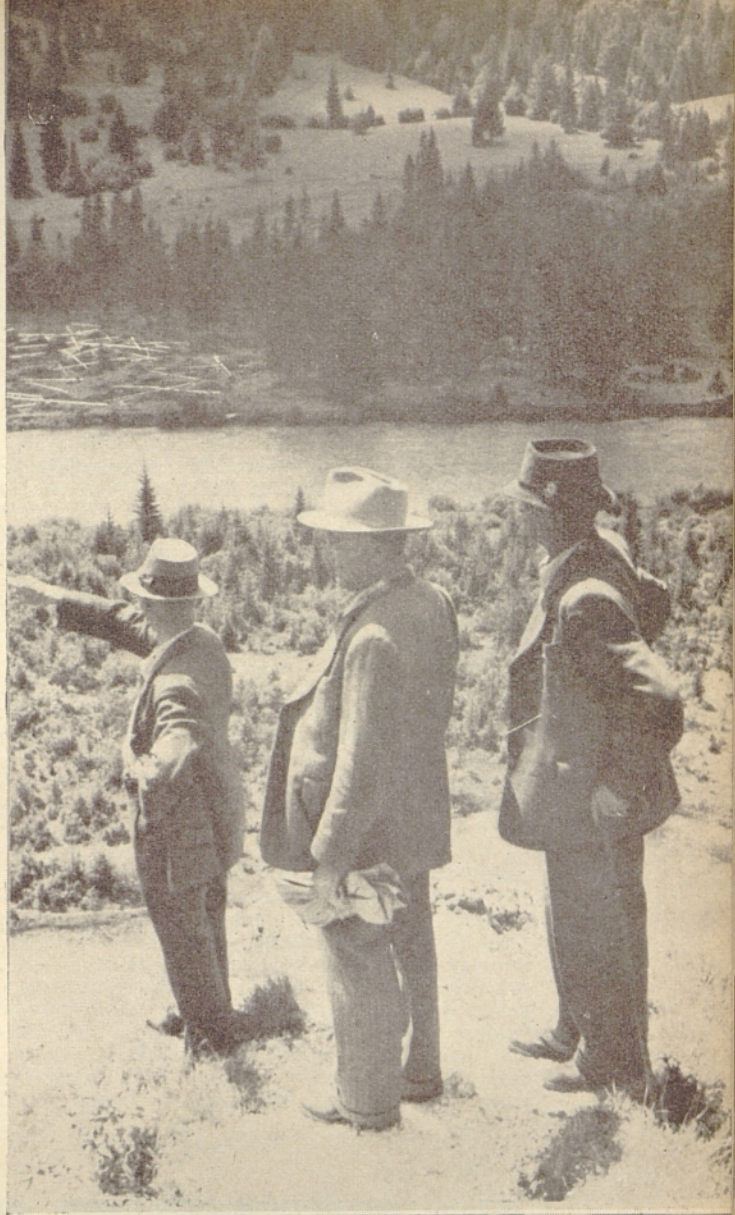
Mirko Ličen

SREČANJA V RIBNEM

Zgoraj levo: Predsednik Slovenske izseljenske matice Ivan Regent z rojakom Cirilom Rantom iz Detroita. Zgoraj: Med udeleženci je bil tudi člah Glavnega odbora matice 80-letni rojak Ludvik Medvešek, ki se je pred 10 leti za stalno vrnil iz ZDA domov — v Zabjov vas pri Novem mestu. Na ostalih slikah pa vidite, da so se rojaki v Ribnem prav prijetno imeli

OB 70-LETNICI FRANKA ZAITZA

Letos 18. avgusta je bilo 70 let, odkar se je rodil na Barju pri Ljubljani zaslužni časnikar, urednik in javni delavec med ameriškimi Slovenci — Frank Zaitz. Ker bo Slovenski izseljenski koledar 1959 objavil daljši prikaz Zajčeve žioljenske poti in dela in tudi Zajčev članek o slovenski kulturni dejavnosti v Chicagu, navajam tukaj samo najvažnejše dogodke iz njegovega žioljenja in najvažnejše njegovo delo.

Rodil se je 18. avgusta 1888 v kmečki družini, ki se je priselila na Barje iz občine Žalna na Dolenjskem. Mlada leta je preživel na Barju in v Ljubljani. V aprilu 1907 je odpotoval, star 19 let, in pričel svojo pot v Pueblu, Colo. Zatem je delal v državah Utah, Colorado, Minnesota, Montana in prišel končno v Illinois, kjer je v Chicagu ostal. Bil je v topilnicah in rudnikih kovinske rude, pa tudi v kemični industriji itd. Leta 1919 je postal upravnik, zatem pa urednik glasila Jugoslovanske socialistične zveze v Chicagu »Proletarca« in tako se je udinjal uredniškemu, časnikarskemu in drugemu javnemu delu do starih let. V ameriško-slovenske liste je pričel pisati že leta 1910, pri »Proletarcu« je pomagal od jeseni 1914, pri »Prosveti« pa je bil prvič leta 1918.

Njegova najvažnejša dela so: 51 letnikov Ameriškega družinskega koledarja (1920—1950), 55 letnikov »Proletarca« (1920—1952) in 23 letnikov Proletarčeve prvomajske izdaje (1919 do 1928) ter Majskega glasu (1953—1945). Tu ni bil samo urednik, marveč je bilo njegovo delo: zbiranje gradiva in iskanje sotrudnikov, pisanje prispevkov in napolnitev lista oz. koledarja, kolikor je premalo prišlo gradiva od sotrudnikov, urejanje in prirejanje gradiva, korekture, organizacija zbiranja oglasov kot finančnega pogoja za možnost izhajanja in pogosto tudi

skrb za razpečavanje. Štiri in pol leta (do dne 16. avgusta 1957) je bil tudi glavni urednik »Prosvete«.

Posebno skrb je posvečal Jugoslovanski socialistični zvezi (JSZ) in Slovenski narodni podporne jednoti (SNPJ). V klubih JSZ in v odborih ter odsekih teh klubov je delal 36 let. Dolga leta je bil tudi član izvršnega odbora JSZ. Pri socialističnem klubu št. 1 v Chicagu se je udejstvoval tudi v dramatik. Svoj čas so tam postavili letno na oder kar po šest iger. Šestindvajset let je bil tudi med vodilnimi člani Izobraževalne akcije JSZ, pozneje imenovane Prosvetna matica JSZ.

Član Slovenske narodne podporne jednote je od leta 1913. Od jeseni 1914 do 1957 je bil v odboru društva Slavija št. 1 SNPJ, od tega kakih 30 let kot predsednik. Kakih 30 let je bil tudi predsednik glavnega nadzornega odbora SNPJ.

Pri Jugoslovanskem hranilnem in posojilnem društvu v Chicagu je sodeloval od ustanovitve v letu 1919 do 1957. Daljšo dobo je bil eden izmed direktorjev tega društva (član upravnega odbora).

Tudi za Slovenski dom v Chicagu si je mnogo prizadeval. Uspeh je bila pridobitev Slovenskega delavskega centra v letu 1955. Zdaj je ta dom že premajhen in napredni čičaški rojaki zbirajo sredstva za nov večji dom.

Njegovih člankov, prikazov, razprav, poročil, opisov, črtic, pesmi itd. itd. ni mogoče prešteti; so pa med njimi številni prispevki, ki so plod dolgotrajnega iskanja in študija in mimo katerih ne bo mogel nihče, ki bo pisal o zgodovini žioljenja in dela naših ameriških rojakov; še več: mnogo od teh prispevkov bo zgodovinarja vodilo preko raznih vrzeli in »lukenj« v zgodovinskem gradivu. V svoji ženi Angeli je imel zvestega in marljivega pomočnika in sodelavca.

Coetko A. Kristan

Ljubljanski festivali so postali pomembna vsakoletna kulturna manifestacija, ki privablja v prelepe Plečnikove Križanke čedalje več domačih in inozemskih gostov. V treh tednih sredi poletja se zvrščajo v vabljivem letnem gledališču in v arhitektonsko edinstvenem preddverju operne, baletne, dramske, folklorne in koncertne prireditve, ki jih posredujejo najboljši domači in inozemski umetniški ansambli. Na letošnjem VI. festivalu je posebno prišlo do izraza predverje, ki je s svojo arhitektoniko ustvarilo čudovito zlitost med dramskimi deli in okoljem. Naši sliko prikazujeta Shakespearovo »Ukročeno trmoglavko« v izvedbi ljubljanske Drame in Verdijevo »Aido« v izvedbi SNG Maribor

Proslava 10-letnice društva »SLAVČEK« v Merlebachu

Nedelja, 29. junija, je bila lep praznik za naše ljudi iz Freyminga in Merlebacha v Franciji. Praznovali smo 10-letnico našega pevskega podpornega društva »Slavček«. Vsi smo težko čakali ta dan, saj smo tesno, z vsem srcem povezani z našim društvom. Bali smo se, da nam bo slabo vreme nagajalo, saj je zadnji čas zelo pogosto deževalo. Toda tudi višje sile so nam bile naklonjene. Naš praznik je z vso toploto pozlatilo poletno sonce.

Na tržnem prostoru v Freymingu, kjer je bila proslava, so se kmalu po 14. uri začeli zbirati člani naših društev. Ob 15. uri smo se zlili v dolg spreved z gasilsko četo iz Freyminga na čelu. Godba na pihala je vneto igrala. Ponosno so plapolale društvene zastave desetih društev, ki so se udeležila proslave. Navzoč je bil seveda tudi naš konzul iz Strasbourga Hinko Lotrič.

Spreved je najprej krenil do spomenika padlim borcem iz prve in druge svetovne vojne, kjer je predsednik Stanko Glogovšek v imenu društva položil lep šopek. Vsi prisotni smo počastili spomin padlih junakov z enominutnim molkom.

Skozi glavno ulico Freyminga smo se vrnili na prireditveni prostor, kjer se je nato začel odvijati glavni program proslave. Najprej je predsednik društva »Slavček« Stanko Glogovšek pozdravil prisotne ter nato orisal deset delavnih let društva »Slavček«, ki so bila res plodna in smo člani lahko ponosni nanj. Pred-

sednik se je spomnil tudi tistih članov, ki jih ni več med nami, ker so odšli tja, od koder ni povratka. S toplo mislijo smo v enominutnem molku počastili njihov spomin.

Nato je zapel naš mešani pevski zbor. Toplo je zazvenela daleč na tujih fleh naša lepa slovenska pesem »Ob večerni uri...« in »Rasti, rasti rožmarin...«.

Za »Slavčkom« so zapela druga domača društva, med temi tudi Jugoslovansko pevsko društvo »Triglav«, ki se je polnoštevilno udeležilo naše proslave in zapelo pod vodstvom pevo-vodje Emila Sinkovca večno lepi: »Le doni mi zvon« in »Gor čez izaro« ter s tem dokazali našo bratsko povezanost tu v novi domovini.

Svojevrstno ljubeč je bil ob koncu nastop malih rudarjev (Petit miner) iz Freyminga, ki so nastopili v popolni rudarski uniformi s svetilkami in zapeli nekaj lepih francoskih pesmi. Sledila je prosta zabava s plesom. Vsi smo bili dobre volje. Naša srca so bila prepolna radostne zavesti, da v tako bratskem veselem razpoloženju praznujemo lep društveni jubilej.

Letos je imel naš pevski zbor »Slavček« že precej uspešnih nastopov. Prvega junija smo nastopili v Wilewaldu, 15. junija v Stiring Wendelu, kjer je zbor pri nagradnem tekmo-vanju dosegel prvo nagrajeno mesto, 22. junija smo imeli nastop v Hagodange, 6. julija pa v Creuzwaldu. Obisk našega zbora so pevska društva iz teh krajev vrnila z udeležbo na lepo uspeli proslavi naše desetletnice.

Anton Skruba, Merlebach, tajnik »Slavčeka«

Izseljenska kulturnoprosvetna društva - pozor!

V jeseni in čez zimo bo zopet več časa za kulturnoprosvetno delo. Pri »Prosvetnem servisu« Ljubljana, Miklošičeva cesta 7, so vam na razpolago naslednje igre domačih in inozemskih pisateljev: Fran Leostik-Bratko Kreft: Tugomer; Ivan Cankar: Jakob Ruda; Alojz Kraigher: Školjka; Fran Žižek: Miklova Zala; Fran S. Finžgar: Veriga; Fran S. Finžgar: Razvalina življenja; Peter Budak: Metež; Anton Tomaž Linhart: Veseli dan ali Matiček se ženi; Fran Žižek: Jezični dohtar Petelin; Držič-Rupel: Boter Andraž; Hans Tiemaeyr: Mladost pred sodiščem; Eugene O'Neill: Strast pod bresti; Richard Nash: Vremenar; Jacinto Benavente: Ideali in koristi; Heinrich Kleist: Razbiti vrč; Eugene Labiche: Florentinski sodnik.

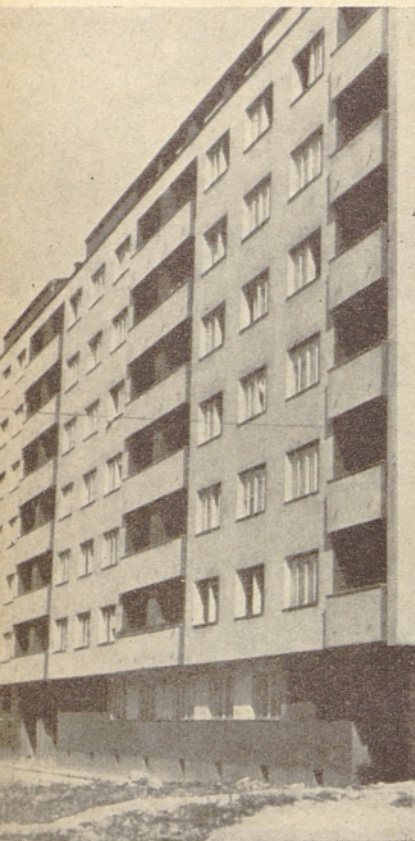
Za manjše igralske skupine priporočamo: Aldo de Benedetti: Dva ducata rdečih vrtnic; Branislav Nušič: Dva lopova in Gumb (obe sta enodejanki) in komedija istega avtorja: DR; Josip Ogrinc: Kje je meja? in V Ljubljano jo dajmo, obe veseloigri iz kmečkega življenja.

Za vsa potrebna pojasnila se obračajte na »Prosvetni servis«, Ljubljana, Miklošičeva c. 7, ali na Slovensko izseljensko matico.

Izseljenski teden V SARAJEVU

Rojaki, ki so se udeležili letos prireditve Izseljenskega tedna, ki je bil v Bosni in Hercegovini, so spoznali današnje življenje in napredek teh krajev. Na levi: Nekaj slik iz Sarajeva, glavnega mesta BiH. Spodaj sarajevski kolodvor, ki je med najmodernejšimi v Evropi

PO DOMAČI DEŽELI...

Pomembno partizansko slavlje v Jelenovem žlebu. Na Dan vstaje 22. julija letos so se prebivalci kočevske, ribniške, sodaške in dobrepoljske občine, predvsem bivši partizani — v velikem številu zbrali na partizanskem slavlju v Jelenovem žlebu. Tam je bil odkrit spomenik v spomin na veliko partizansko zmago 26. marca 1943, ko so Gubčeva, Cankarjeva, Tomšičeva in Šercerjeva brigada premagale velike sile italijanske vojske. Ta velika bitka je bila zmagovit zaključek bojev, ki so jih vodile te brigade v Suhi krajini, na fronti, ki je bila dolga okrog 15 kilometrov.

V prvi požgani slovenski vasici, ki so jo požgali Nemci 20. septembra 1941 in je danes lepo obnovljena, bodo letos ob obletnici odkrili spomenik in odprli avtomobilsko cesto. Ta cesta bo držala do najvišje točke hriba Rašice, kjer je bil leta 1941 ustanovljen kamniški partizanski bataljon. Tam bodo zgradili tudi 16 m visok razgledni stolp, s katerega bo lep razgled na Ljubljano in vso okolico.

Jugoslovanski otroci na Norveškem. Na povabilo norveškega Rdečega križa je skupina jugoslovanskih vojnih sirot in predstavnikov Zveze borcev v dveh tednih na Norveškem obiskala grobove svojih staršev, ki so tam umrli v nemških internacijskih taboriščih. Otroci so bili v vseh krajih, ki so jih obiskali, od domačega prebivalstva zelo lepo sprejeti, tako da je to predstavljalo pravo manifestacijo jugoslovansko-norveškega prijateljstva, ki je nastalo v vojnih dneh, ko so Norvežani kljub svojim težavam nesebično pomagali jugoslovanskim internirancem.

Uspelo tekmovanje idrijskih čipkaric. V Meji v Idriji je bil v juliju Turistični teden, v katerem je bila vrsta uspešnih prireditev. Posebno pozornost je vzbujalo zlasti tekmovanje idrijskih čipkaric, ki po svojih izdelkih slovijo daleč izven meja domovine. Tekmovalo je nad sto žena in deklet in 21 drobnih šolaric, ki pa so se izkazale za zelo spretnne klekljarice. Nagrajenih je bilo dvajset tekmovalk. Prvo mesto je osvojila Elica Poljanec iz Idrije, ki je bila nagrajena z lepim šivalnim strojem.

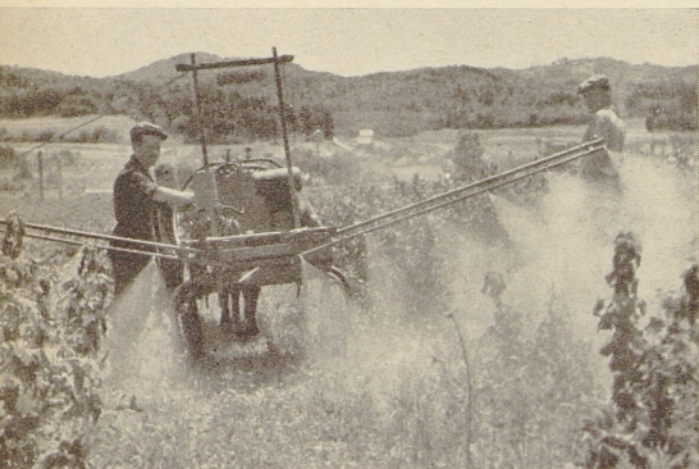
Tudi v Vidmu-Krškem se lahko postavijo. Imajo novo tovarno časopisnega papirja, poleg že obstoječe tovarne celuloze in tovarne čokolade ter drugih obratov. Iz majhnega privatnega podjetja se je v industrijski obrat razvila kovinska zadruga. Lepo se razvija nova tiskarna, Elektro podjetje in gradbeno podjetje »Sava«. V Vidmu so zgradili nov kulturni dom, v Leskovcu so ga pa adaptirali. Lani je bila v Krškem ustanovljena tehnična srednja šola s strojnimi in elektrooddelkom.

Ljubljanski grad dobi vzpenjačo. Predvidevano je pa še marsikaj za nove turistične pri-

Pridelovanje lanu na Dolenjskem

Nabiranje malin v malinjaku pri Mirni na Dolenjskem

Gojitev malin je donosna. Malinove nasade pa je treba dobro oskrbovati. Skropljenje nasadov

vlačnosti Ljubljane in njenih okoliških krajev. Ljubljana dobi v prihodnjih letih nov moderen hotel, vzpenjača bo ponesla obiskovalce-turiste tudi na zgodovinski Stari grad v Kamniku, od koder je prelep razgled. Nov hotel dobi Cerknica, ki postaja vedno bolj privlačen turistični kraj. Vzpenjačo dobi tudi Velika planina. V znamenito Križno jamo, ki ne zaostaja za Postojnsko, je pa še premalo znana, bodo napeljali električno razsvetljavo. Uredili bodo tudi moderna kopališča na Sori, Savi, Ljubljani, Zbiljskem jezeru in Iškem Vintgarju.

V Oseku je 12. junija slavila v krogu svojcev svoj 50. rojstni dan Radislava Bovcon roj. Glešič. Jubilatka je bila več let pri svojih starših v Clevelandu, kjer se nahaja še sedaj njena sestra Savina por. Vihrtec. Slavje je bilo še lepše, ker se je isti dan poročila njena hčerka Benedikta z Milanom Gec, ki živi v Kanadi, kamor bo odpeljal nevesto.

Nova tovarna v Bovcu. Tudi Bovec in vsi okoliški kraji so v zadnjih letih gospodarsko zelo napredovali. Obnovili so vrsto gostinskih obratov v Bovcu, Trenti in Soči, uredili nove in popravili stare ceste, ustanovili razne obrtniške obrate, podjetja itd. S tem je dobilo zaposlitev več sto domačinov, ki so prej morali iskati zaslužka po svetu. Na svoj občinski praznik, 15. junija, so v Bovcu slovesno odprli v obnovljenih nekdanjih vojaških prostorih novo obrtniško kovinsko podjetje, ki bo zaposlovalo okrog 100 delavcev. Podjetju so dali naziv »Trenta«, kar spominja na nekdanje trentarske fužinarje, ki so pred stoletji ob vznožju Triglava kopali rudo in jo topili.

Gasilci v Kočevju so letos praznovali osemdesetletnico svojega društva. Na spominski slovesnosti so prejeli častne diplome za svoje požrtvovalno delo najstarejši člani tega društva.

Žitna letina je bila letos na Dolenjskem — razen ponekod v spodnjem toku Krke — bogata in nadvse lepa. Kmetje so s pridelkom zadovoljni in če obrodí še sadje in trta tako, kot zdaj lepo obeta, bodo v jeseni polne kašče in kleti, kot še niso bile vseh zadnjih deset let.

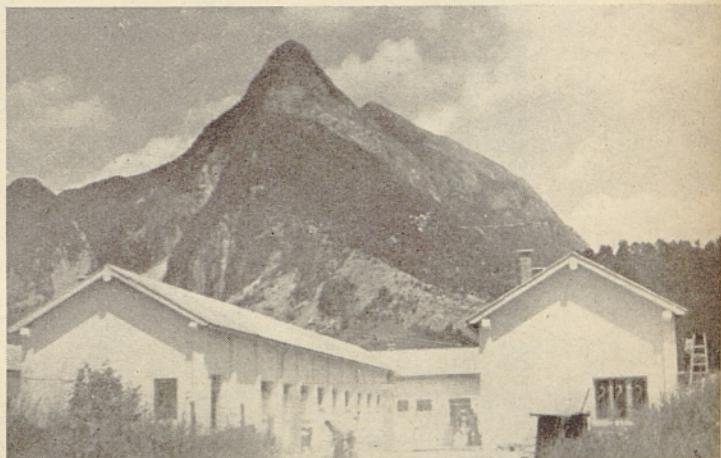
Devetdesetletnico slovenske grafične organizacije so slovenski grafičarji praznovali z več prireditvami ob koncu julija in v začetku avgusta. Pred 90 leti je bilo v Ljubljani ustanovljeno Izobraževalno društvo za tiskarje. Njegov pobudnik je bil stavec Karel pl. Rhein, ki so mu letos v sejni sobi republiškega odbora slovenskih grafičnih delavcev odkrili spominsko ploščo. Slovenski grafičarji so ob tej priložnosti izdali tudi poseben zbornik, ki je v člankih zajel vso razvojno pot udejstvovanja slovenskih grafičarjev.

Lep napredek je dosegla kmetijska zadruga v Strugah pri Dobropoljah. Obnovila je žago in mlin, ustanovila obrat za proizvodnjo eteričnih olj in delavnico pletarskih izdelkov, zdaj pa ureja tudi še obsežen vrbov nasad.

Lojze Perko: Motiv z Notranjske

Pogled na tovarno »Trenta« v Bovcu. V ozadju hrib Svinjak

Po uspelem tekmovanju se idrijske čipkarice zadovoljne vračajo domov

Stanje jugoslovanskega gospodarstva v prvem polletju 1958

Zvezni zavod za statistiko pri vladi FLRJ je objavil podatke o razvoju jugoslovanskega gospodarstva v prvem polletju 1958.

Iz teh podatkov je razvidno, da se je industrijska proizvodnja v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povišala za 12 %, zaposlenost pa za 10 %. Proizvodnja v elektroindustriji je porastla za 27 %, industrija tobaka za 67 %, proizvodnja nafte za 13 %, živilska industrija za 17 %, kovinska za 14 %, industrija usnja in obutve za 13 %, tekstilna za 10 %, industrija gradbenega materiala za 8 %, lesna industrija za 6 %, gumarska industrija za 10 % itd. itd.

Razveseljiv pojav je naraščanje proizvodnje v tistih gospodarskih panogah, ki so za dvig blagostanja ljudstva najvažnejša. Živilska industrija pa ni samo povečala proizvodnje za celih 17 %, temveč je dala na trg tudi celo vrsto novih proizvodov. Tekstilna, usnjarska in obutvena industrija so poslale na trg bogato izbiro kvalitetnega blaga. Inozemski turisti sami poudarjajo, kako so zlasti v Sloveniji ljudje lepo oblečeni in obuti, prav tako na deželi kot v mestu.

Stanje kmetijskih pridelkov bo verjetno nekoliko slabše kot lani, ko smo imeli rekordno letino. Če hočemo imeti dobro letino, tako pravijo naši kmetje, mora v maju vsaki teden en dan deževati. To pot pa je bilo narobe. V maju ni bilo niti kaplje dežja. Suša v tem mesecu nam je povzročila ogromno škodo. Vendar se je stanje posevkov v juniju, ko je bilo dovolj mokrote, precej popravilo. Lani smo pridelali čez tri milijone ton žita, letošnji pridelek bo predvidoma znašal okrog dva milijona 900.000 ton.

Vrednost našega izvoza je dosegla v prvih šestih mesecih 61,7 milijarde in je za 7 milijard dinarjev višja kot lansko leto v istem času. K temu uspehu je precej pripomogel povečani izvoz živine, pa tudi povrtine in drugih kmetijskih pridelkov. Ugotovljeno je, da gospodarska zadržanost na svetovnem trgu za jugoslovanski izvoz ne bo imela težjih posledic, zlasti če se bodo naša podjetja še bolj kot dosedaj znala prilagoditi potrebam svetovnih tržišč.

Letos se je v vsej državi zelo okrepila gradbena dejavnost. Lani smo v prvih petih mesecih investirali v gradnjo stanovanj 10,8, letos pa v istem času 15,2 milijarde dinarjev. Povečanje znaša celih 41 %. Kaj to pomeni za posamezne kraje, naj osvetli tale primer: v tako velikem industrijskem kraju kot so Jesenice na Gorenjskem, bodo po predvidenem načrtu v prihodnjih štirih letih vsi delavci dobili sodobna in zdrava stanovanja. Investicije za gradnjo novih stanovanj namreč ne bodo obstale na tej višini, temveč se bodo v prihodnjih štirih letih še povečale.

Denarni dohodki prebivalstva so v prvi polovici tega leta za 17 % višji od lanskega. Sklad za plače je povečan za 18,6 %, socialni prejemki pa so se povečali za 10,5 %.

Za hitri napredek vsega našega gospodarstva, s pomočjo katerega se dviga tudi življenjska raven naših ljudi, se imamo predvsem zahvaliti delavskemu samoupravljanju, ki se v našem gospodarstvu vedno uspešneje uveljavlja. Po njegovi zaslugi se je izboljšalo nagra-

jevanje delavcev, pa tudi organizacija proizvodnje, proizvodnost dela in preskrba industrije s surovinami. Tudi preskrba industrije z električno energijo je bila ves čas zadovoljiva.

Dejstvo, da so občine dobile večja polnomočja ter da razpolagajo z mnogo večjimi denarnimi sredstvi kot pred leti, je v občinskih odborih sprožilo veliko pobudo. Posamezni občinski odbori že tekmujejo med seboj, kdo bo dosegel lepše uspehe bodisi na gospodarskem pa tudi na kulturnoprosvetnem in zdravstvenem področju. Praksa dokazuje, da so občinske samouprave že take kot so danes, pa se bodo še izpopolnile, pomemben faktor za splošni napredek vse dežele.

G. Paole

Nova avtomobilska cesta

BO ODPRLA POT V OSRČJE DOLENJSKE

Mladina vneto gradi novo avtomobilsko cesto. Ta nova cesta, ki raste pod rokami jugoslovanske mladine, pa bo obenem odprla tudi pot turizmu prav v osrčje lepe Dolenjske. Ne bo več dolgo, ko bodo nove ceste omogočile turistu dostop v osrčje Gorjancev od Vahte, mimo nekdanje Žage in Gospičine do Kravčeva kamna in naprej do Miklavža, kjer že vrsto let gostoljubno sprejema goste vedno šegavi Hudoklinov Nace. Cesta iz Šentjerneja čez Javorovico in naprej do Sosič bo povezana s cesto proti Opatovi gori do planinske kočice na Polomu.

Del romantične soteske do reke Kolpe je že dostopen. Od Dola iz Poljanske doline do vasi Vrt in od Fare do vasi Žage je že speljana cesta. Škoda, da se je začasno delo pri gradnji te moderne ceste po dolini naše najtoplejše reke ustavilo. Kolpa je v teh dneh tako čista, da se vidi dno kot v kozarcu. Toplota vode je že v maju dosegla 24 stopinj Celzija.

V prihodnjih letih bodo zgradili cesto tudi do največje planinske kočice na Dolenjskem, do kočice na Mirni gori. Izdelani so načrti za modernizacijo ceste Novo mesto—Karlovac oziroma ceste, ki veže Novo mesto, Metliko, Črnomelj, Vinico in Bosance s povezavo na modernizirano avtomobilsko cesto Zagreb—Reka. Obnovljeni grad Otočec sredi Krke bo postal gotovo tudi ena najprivlačnejših turističnih točk na Dolenjskem. Vabljev bo tudi zunanji bazen pri zdravilišču Dolenjske Toplice, ki bo letos dograjen. Modernizirati nameravajo zdravilišče Šmarješke Toplice, v Črnomlju pa bodo začeli prihodnje leto graditi hotel s tujskimi sobami. Gostišča s tujskimi sobami bodo zgradili še v Metliki pri kopalnišču na Kolpi. Na Dolenjskem je tudi že precej planinskih domov, ki nudijo obiskovalcem prijeten odpočitek. Prijeten je planinski dom na Polomu nad Kostanjevico. Tudi cene v gostiščih in zdraviliščih niso pretirane.

Vse to je pripomoglo, da se je že v prvih mesecih turistični promet na Dolenjskem zelo povečal. Tako postaja lepa deželica ob zeleni Krki vedno bolj privlačna za turiste in izletnike.

G. Paole

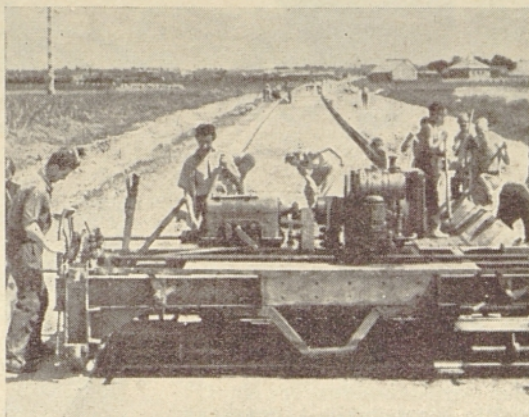
MED BRIGADIRJI

na cesti „Bratstva in enotnosti“

Kdo bi naštel vsa velika dela, ki se jih je po vojni lotila mladina Jugoslavije in jih je uspešno izvedla? Avtomobilska cesta Zagreb—Beograd; mladinski progi Brčko—Banovići in Samac—Sarajevo; tovarna orodnih strojev »Ivo-Lola Ribar« v Železnikih; pa hidrocentrale, regulacija Pesnice itd. itd. ... Letos gradi jugoslovanska mladina avtomobilsko cesto »Bratstva in enotnosti«, ki bo povežala Ljubljano z Zagrebom.

Pomen teh velikih delovnih akcij pa ni samo v tem, da se zgradijo važni gospodarski objekti, ampak prav tako ali pa morda še bolj v tem, da se na teh akcijah spozna mladina iz najrazličnejših predelov Jugoslavije med seboj in da si na raznih tečajih pridobi mnogo znanja, ki ji bo koristilo v poznejšem življenju. Mnogo je takšnih tečajev. Fotografskih, radioamaterskih in drugih. Toda med tiste, za katere je največ zanimanja med mladinci, spadajo prav gotovo šoferski in traktorski tečaji. To je tudi razumljivo. Na cesti so se mladinci in mladinke, nekateri iz južnih predelov države celo prvič v življenju, srečali z najrazličnejšimi stroji. Spoznali so, koliko je vredna mehanizacija in kako koristno je, da zna mlad človek danes v obdobju tehnike te stroje upravljati. Ne bomo pretiravali, če bomo dejali, da je na te tečaje pravi naval. Vsakdo bi rad izkoristil priložnost in se naučil upravljati motorno vozilo. Če že ne avto ali traktor, pa vsaj motorno kolo ali moped. V vsaki brigadi delajo redno po dva šoferska tečaja — brigadirji delajo namreč v dveh izmenah — in tako bo do konca akcije. Uspehi pa so vidni že sedaj. Ze na prvih tečajih je mnogo mladincev in mladink položilo z uspehom izpite za voznike motornih koles, avtomobilov in traktorjev. Do konca del na cesti pa se bo njihovo število seveda še zelo povečalo.

V juliju je naši mladini pomagalo graditi avtomobilsko cesto Ljubljana—Zagreb nad sto mladincev in mladink iz drugih držav. Delovno brigado iz tujine so sestavljali fantje in dekleta iz Poljske, Vzhodne in Zahodne Nemčije, Holandske, ZDA, Anglije, Tunizije, Avstrije in Belgije. Ob zaključku izmene je glavni štab mla-

Letos pomaga mladinskim delovnim brigadam na cesti Ljubljana—Zagreb mnogo gradbenih strojev. Brigadirji so navdušeni rad njimi, saj jim ti jekleni pomočniki zelo olajšajo delo

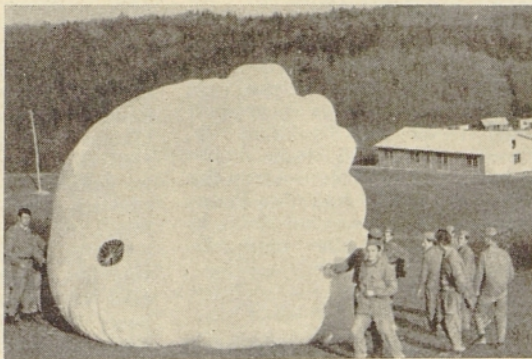
Prvič na motociklu

dinskih delovnih brigad pohvalil delovno brigado mladincev iz inozemstva, ki je svoje delovne naloge zelo dobro opravila. Brigada je delala na enem najtežavnijih objektov avtomobilske ceste. Dvanajst najboljših mladincev in mladink je bilo proglašanih za udarnike, štiriindvajset pa je bilo pohvaljenih.

G. Pavle

Bodoči vozači avtomobilov morajo dobro poznati sestavne dele motorja

Zanimanje za ljudsko tehniko med mladino je veliko. Na sliki vidite skupino padalcev pri praktičnem pouku

Domovina

UMRL JE KULTURNI DELAVEC IZ CLEVELANDA

Dne 27. maja je v Clevelandu nenadoma umrl splošno znani rojak Andrew Ogrin, ki je bil eden od najvidnejših slovenskih društvenih in javnih delavcev v Clevelandu. Bil je član društva Pioneer št. 158 SNPJ, soustanovitelj pevskega zbora »Slovan«, član društva »Ljubljana« in 11 let tajnik Ameriško-jugoslovanskega centra na Recher Ave v Clevelandu. Pri dramskih zborih Ivan Cankar, Anton Verovšek in Naša zvezda je nastopil v mnogih vlogah, bil pa je tudi godbenik in je večkrat igral na slovenskih prireditvah. Doma je bil iz Dola pri Ljubljani. Zapušča ženo, tri sinove, dve hčeri in več vnukov. Po poklicu je bil čevljar.

PRIREDITEV V FONTANI

Dne 8. junija so imeli v Fontani, Calif., pri društvu št. 615 SNPJ družabno prireditev. Najprej so uprizorili v slovenščini šaljivo igrice »Soprog njegove žene«, zatem pa v angleščini igrice »My shadow«. Sodeloval je tudi mladinski krožek št. 65, ki se je dobro odrezal. Končno je nastopil tudi fontanski pevski zbor, ki je zapel več slovenskih pesmi. Prireditve so zaključili s plesom. Tako so bili zadovoljni vsi.

KONCERT NA CLARIDGEU

18. maja je bil koncert moškega pevskega zbora na Claridgeu, Pa., ki ga že dolgo vodi požrtvovalni pevovodja Umek. Pel je narodne in umetne pesmi. Udeležba je bila lepa in s posebnim avtobusom so prispeli nanj rojaki iz Strabane, Pa. Zboru so izročili tudi darilo federacije društev Ameriške bratske zveze v zahodni Pennsylvaniji za prosvetno delo, ki ga opravlja ta zbor med Slovenci.

KEGLJACI V STRABANU

V Strabanu, Pa. je med našimi rojaki mnogo navdušenih kegljačev. Obstaja več kegljaških skupin, ki so vso zimo

Naša naročnica rojakinja
Mary Penko iz Somerset, Colo.

tekmovala med seboj na kegljišču društva SNPJ Pioneer. Zimsko kegljaško sezono so zaključili letos 1. maja. Priredili so tudi zaključni banket in na njem pregledali uspehe v pretekli kegljaški sezoni, obenem pa so si napovedali še ostrejšo in živahnejšo tekmovanje v novi jesensko-zimski sezoni.

USPEH SLOVENCEV V SHARONU

Mestni odbor v Sharonu, Pa. je povabil pripadnike vseh v mestu živečih narodnosti k sodelovanju na razstavi, na kateri je lahko vsaka narodnost prikazala svoje šege. Razstava je bila v začetku junija in je trajala tri dni. Tudi slovenska dekleta in fantje so se pokazali v naših narodnih nošah. Zapeli so slovenske narodne pesmi in zaplesali ljudske plesse. Sliko o njihovem nastopu je objavil krajevni list Slovenian dancing group. Rokjak Edward Okorn je pripovedoval na prireditvi odlomke iz naše narodne zgodovine in ob obstoju ter razvoju slovenske naselbine v Sharonu. Dekleta krožka št. 21 SNPJ so imela tam tri dni tudi stojnico. Prodajale so naše pecivo in kuhale kranjske klobase, da je dišalo vse naokrog. Imele so razstavljen tudi razne izdelke iz Jugoslavije. Razstavo je obiskalo kakih 40.000 oseb.

ROJAK DIPLOMIRAL

10. junija je diplomiral na Carnegie Institut of Technology (Carnegijevem tehničnem zavodu) v Pittsburghu, Pa. Frank V. Možina ml., sin Franka V. Možine st. iz Centra, Pa. Diplomiral je za inž. elektrotehnike. Diplomant je član društva Ramblers št. 221 ABZ, Center, Pa.

SLOVENSKO-AMERISKI DAN V KANSASU

29. junija so proslavljali v Kansas Cityju, Kans. Slovensko-ameriški dan. Proslava je bila združena s proslavo 54-letnice društva št. 49 ABZ v Kansas Cityju. Na proslavi je igral orkester rojaka Donald Lipovca.

ZDRUŽITEV DRUSTEV

V Chicagu sta se združili društvi SNPJ št. 1 Slavija in št. 59 Narodni vitezi v enotno društvo št. 1 Slavija. Združili sta vse poslovanje in bosta v bodoče poslovali kot eno društvo. Vzrok: padec članstva zaradi umiranja in preseljevanja upokojencev v kraje z milejšo klimo.

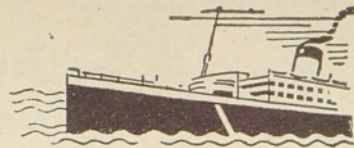
SPOMINSKA PROSLAVA

50. maja je bila na ameriški praznik tako imenovani Spominska dan spominska slovesnost na oddelku SNPJ pokopališča v Woodlawn Memorial Parku v Chicagu. Slovesnost je priredila čičaška federacija društev SNPJ. Zbor Prešeren je zapel »Gozdnič je že zelen« in angleško »Some Where«. Obisk je iz leta v leto lepši.

POROKA ROJAKA

29. marca se je poročil predsednik Slovenskega delavskega društva »Edinost« iz Cordobe Mirko Francetič z Olgo Avila. Dan prej mu je priredil odbor »Edinosti« v slovo od samskega stanu okusen asado, na katerega je bilo povabljenih mnogo rojakov, ženinovih sodelavcev. Bilo srečno!

na tujih tleh

STRASNA TRAGEDIJA V SLOVENSKI DRUŽINI

V Los Angelesu se je odigrala 1. junija v slovenski družini Šlosar, ki je prišla menda pred 5 leti iz Italije v ZDA, strašna tragedija. Po izjavi, ki jo je zapustil Teodor Šlosar, meni policija, da je slednji najprej ubil svojo 83-letno mater Viktorijo, potem sestro Violo, ki je bila bolna in privezana na bolniški voziček, zatem pa je polil stanovanje s petrolejem, zažgal in zgorel v ognju. Menijo, da je Teodor obupal zaradi stroškov, ki jih je moral plačevati za oskrbo bolne matere in sestre.

50-LETNICI DRUSTEV

Društvo »Keystonian« št. 87 SNPJ iz Herminie, Pa. je proslavljalo 7. in 8. junija 50-letnico obstoja. Proslava je bila v Slovenskem domu na Herminie in glavni govornik je bil Jože Culkar, glavni predsednik SNPJ iz Chicaga. Nastopil je tudi moški kvartet iz Claridgea. 8. junija pa so razdelili mladinskim članom diplome za tekmovanja. Tudi na tej prireditvi sta sodelovala moški zbor iz Claridgea pod vodstvom Johna Umeka in godba iz Yukona, Pa. — Društvo št. 92 Slovenske narodne podporne jednote v Franklinu, Kans. pa je proslavljalo svojo 50-letnico 29. junija. Po proslavi so imeli tudi družabno prireditev.

PROSLAVA DNEVA SNPJ V ZAHODNI PENNSYLVANiji

V nedeljo, 22. junija je članstvo SNPJ v zahodni Pennsylvaniji že triindvajsetič proslavljalo dan Slovenske narodne podporne jednote. Proslava je bila v Firemens Parku v naselbinji Universal, kjer je bil lani Narodni dan SNPJ. Na proslavi so sodelovali pevski zbor Prešeren iz Pittsburgha, moški pevski zbor iz Claridgea ter pevki Stella Peltz in Frances Rosenberger, ki so zapeli več slovenskih pesmi. Glavni govornik je bil rojak Andrew Grum

iz Detroita. Sodelovali so tudi mladinski krožki iz raznih naselbin. Proslavo sta priredili federaciji slovenskih in angleško govorečih društev SNPJ v zahodni Pennsylvaniji.

ZORMANOV SPOMENIK

Na posebnem sestanku odbora za Zormanov spomenik so sklenili postaviti kip pesnika, skladatelja in zborovodje Ivana Zormana v kulturnem vrtu v Clevelandu, kjer sta že spomenika I. Cankarja in škofa Friderika Ireneja Barage. Za ta spomenik so nabrali že precejšnjo vsoto. Na spomenik v kulturnem vrtu bo pazila mestna uprava, da ne bo kakih poškodb.

UMOR SLOVENSKEGA ROJAKA V CLEVELANDU

2. junija je bil umorjen v Clevelandu, O. rojak Rudolf Kordiš, star 71 let. Bil je precej premožen in domnevajo, da je bil prav to povod, da ga je ropar napadel in umoril, ko ni dobil na domu denarja, ker ga je imel Kordiš v banki. Truplo žrtve so našli šele 48 ur po umoru. Pokojnik je bil samec, a rojen v Travniku v Loškem potoku. V Ameriko je prispel leta 1905. Zapustil je sestro Ivano Kordiš ter več bratrancev in sestričen.

PRIREDITEV ZA SLOVENSKI DOM V CHICAGU

Kakor smo že poročali, imajo v Chicagu napredni Slovenci odbor petdesetih, ki zbira sredstva za gradnjo Slovenskega doma, ker je Slovenski delavski center za vse prireditve naših rojakov premajhen. 21. junija so imeli v Chicagu velik bankef v korist sklada za ta dom. Povezan je bil z lepim kulturnim sporedom in sodelovali so: pevsko društvo »Prešeren«, operni pevec Dragutin Šoštarko, pevki Marie Petek-Sebastian in Marie Tome ter drugi. Za prireditev so izdali tudi posebno programsko knjižico. Prireditev je bila v dvorani Masonic Temple.

PROTI ATOMSKIM POSKUSOM

Društvo št. 603 SNPJ v Samuli na Floridi je sprejelo resolucijo in pridruženjem za prenehanje poskusov z atomskimi in vodikovimi bombami. Resolucijo bodo predložili konvenciji SNPJ, ki bo letos na jesen v Clevelandu.

SKLEPI GLAVNEGA ODBORA PSA

Glavni odbor Progresivnih Slovenk Amerike je imel 3. maja svojo letno sejo. Med drugim je bilo sklenjeno, da se nabavi za novo bolnišnico v Ljubljani aparat, ki ga potrebujejo pri plastičnih operacijah, kakor so prenosni kože in podobno. Aparat stane okrog 300 dolarjev. Prav tako je glavni odbor sklenil, da naj slika »Novomeški motiv«, ki so jo ob lanskem obisku članic krožka PSA št. 9 iz Chicaga poklonile Progresivnim Slovenkam novomeške žene, ostane kar last krožka št. 9 PSA v Chicagu, ki je zelo aktiven.

ZLATA POROKA

1. junija sta proslavljala zlato poroko Jack in Agnes (Nežka) Zagar iz Euclida pri Clevelandu. Jack je doma iz vasi Sevšček pri Begunjah pri Cerknici, Nežka pa iz vasi Ravne na Blokah. V ZDA sta prišla leta 1905. Imata sina in hčer. Vsi so dolgoletni člani SNPJ.

DVA MILIJONA ZA VODOVOD V ROJSTNEM KRAJU

Dalmatinski rojak Nikola Dragošević, ki že 32 let živi v Kaliforniji, je letos obiskal svoj rojstni kraj vas Smolonje na otoku Omišu. Bil je vesel današnjega napredka ter je sklenil, da k temu še sam doprinese. Poklonil je dva milijona dolarjev za gradnjo vodovoda v Smolonjah. Omrežje novega vodovoda bo napeljano tudi v sosedna naselja. Zgradili bodo tudi vaške vodnjake, napajališča za živino in pralnice. Rokaju Dragoševiću pa bodo na vodnjak vzdali spominsko ploščo.

Kako je Vrban prelisičil cesarske sodnike

To zgodbo je oktobra 1941 v partizanskem taborišču nad Kolovcem pri Kamniku pripovedoval deseterik Stangl, dober in sposoben partizanski borec in prav tako dober tovariš, ki pa je, žal, pozneje padel v boju s fašisti. Znal je pripovedovati tako veselo in zanimivo, da smo ga vsi radi poslušali. Ne znam ribniškega dialekta, kot ga je znal on, vendar objavljam zgodbo, ker je škoda, če bi se pozabila.

Avtor

V zgodnjih jutranjih urah jo je ribniški birt Vrban primahal v Ljubljano. Do enajste ure je opravil vse zadeve pri gosposki, nakupil, kar je bilo potrebno za domačijo, povrhu pa je naredil še sam prav dobro kupčijo.

Židane volje je z nekaterimi znanci zavil v znano belokranjsko gostilno »Pod lipo«. Potem pa...

»Vajste,« je pozneje pripovedoval Vrban začudenim vaščanom v svoji vasi, »ta stvar bi se bila za mene lahko hedu žalostnu končala, kob' jest ne biu taku brihtn.«

Malo omotičen pa dobro razpoložen jo je tisti dan okrog dveh popoldan mahal Vrban čez Kongresni trg v Ljubljani. Bil je vroč poletni dan, sonce je pritiskalo naravnost na Vrbana in ga žgalo spred' in zad', ščemelo v oči, da so se solzile, komaj je gledal.

»Al' me nej prišla naprouti Jernejeva buotra iz Dolenje vasi. Tako sm biu veseu, da sm jo kar malo okrog pasu prijev in zavriskau...«

Pa se je izkazalo, da je Vrban narobe gledal in videl. Ni bila Jernejeva botra iz Dolenje vasi, temveč neka žlahitna ljubljanska gospa. Toda ta avša, namesto da bi bila vesela, ker jo je objel tako zal in postaven možak, je začela klicati na pomoč in kot nalašč je zlomek od nekje prinesel policajja, ki je Vrbana zgrabil za roko in ga skušal zavleči na policijo.

Vrban se ga je zlahka otresel. Toda policajca to ni spametovalo, kar naprej je silil v Vrbana in mu začel celo groziti... »Ti glista ti zelena, kulku te pa je...« je zarenčal Vrban in že je policaj letel po zraku ter padel na tla nekje onkraj tiste ute, kjer je časih godba igrala. Prijemal se

je za kosti, menda ga je vse bolelo, ter kot otrok na vso moč brlizgal na malo piščalko, da je kar skozi ušesa rezalo.

Potem so, kakor da bi čakali na to brlizganje, izza vseh kotov prileteli brkati policaji in se zakadili v Vrbana. Tega pa je bilo že zajelo pravo pretepaško veselje... Zagnal je kamižolo na vznožje spomenika sv. Trojice, pobliskal z očmi, da se je videla samo njihova belina, sunil s pestjo malo sem, malo tja in za nameček še brcnil v kakšno policijsko zadnjico in že se je cel kup zelencev valjalo po tlaku...

»Ampak veliku voukov je jagrouva smrt...« En policaj se mu je zaletel od zadaj med noge in ga spodnesel, nato so se vrgli nanj ostali in ga obdelovali s pendreki in pestmi. Toda Vrbana ugnati — to je bila vražje težka stvar. Ves povaljan, prašen in krvav je pljuval na policajce: »Al' ste junaki, sam presvitli cesar vas je lahko veseu. Cela kompanija ne more premagati enga samga Ribnčana...«

Navsezadnje se jim je le posrečilo, da so ga zvezali in zvlekli na stražnico. Od tam pa so ga gnali naravnost v zapor in ga potisnili v celico za pijance. Na pričnih je bilo malo slame in mnogo uši... Policaj, ki ga je zaklepal, se je poslovil od njega z besedami: »Le počakaj, ti bomo že pokazali, kaj se pravi napadati cesarske stražnike!«

Vrban je sicer videl še vse v megli, vendar se je bil že toliko iztreznil, da je pomen policajevih besed prav dobro razumel. Spomnil se je besed pokojnega očeta: »Z biki se ni dobro bosti, posebno pa ne s

»... pobliskal je z očmi, da se je videla samo njihova belina, sunil s pestjo malo sem, malo tja...«

cesarskimi...« Zbegan je sedel na pogradu in kar ni mogel razumeti, kako se mu je moglo kaj takega pripetiti.

Po dveh dneh so ga izpustili. Pred odhodom so mu sporočili, da je komanda vložila proti njemu tožbo na sodnji zavoljo telesnih poškodb, ki jih je prizadel cesarskim ljudem.

Spoštovani posestnik in gostilničar iz Ribnice se je vlekel domov kakor megla. Doma se je ves potrt zaprl v gornjo sobo, da ga niso mogli videti niti domači kaj šele gostje. Vrban pa je tuhtal in premišljeval, kako bi se rešil iz te preklicane zagate. Oblivala ga je kurja polt vselej, kadar se je spomnil stražmojstrovih besed: »Eno leto zapora vam ne uide, povrh boste plačali še tisoč goldinarjev cesarskim stražnikom za bolečine in za sodnijske stroške...«

Vrbanova žena Urša izprva ni mogla najti dovolj strupenih besed, da bi ga opikala z njimi, potem pa se ji je začel smiliti. Bil je le njen mož, vedno je bila zelo ponosna, da ima takega korenjaka. Unesla se je in mu previdno svetovala znanega ribniškega advokata. Toda Vrban je zarohnel, da se je potresla vsa izba: »Seveda, da bo požrl še to, kar ne bodo snedli policaji...!«

Čez mesec dni je stal pred sodniki. Visok suh škric s plešasto trioglato glavo, dolgim vratom in visokim svetlim ovratnikom, ki ga je neprestano popravljal, se je dvignil in govoril o Vrbanovem zločinu celo uro. Vsega Vrban ni razumel, ker je bilo nerazumljivih besed več kot jih izgovori fajmošter pri maši. Vendar je vedel: škric govori tako, kakor da ni nabunkal samo stražnike, temveč samega presvitelega cesarja... Postajalo mu je slabo, dobro bo, je dejal na tihem sam pri sebi, če me ne bodo obesili... Skrušen je sedel na klopi in vstajal, kakor da je brez moči, ko ga je predsednik sodišča vprašal, kaj lahko pove v svoj zagovor.

»Vajste gospodje,« je dejal Vrban, in po malem smrkal, »hudo mi je, zelo hudo, pa ne morem pomagati. Ko sem bil kroua še mlad, sem klestil veje iz smrekovih debel za steljo. Sekirica, ki sem jo zavihtel, da bi odsekal vejo, je nad mojo glavo zadela v drugo, višjo vejo, se mi v roki obrnila, njena prednja špičasta in ostra konica pa se je zarila v mojo glavo tik nad levim ušesom. To je bila velika in globoka rana, ki se je komaj zacelila. Zdaj me sicer ne boli več, ker je od te nesreče preteklo že mnogo let, posledice so pa le ostale... Vse-

»Tako so mi mečkali in stiskali glavo...«

lej, kadar popijem nekaj kozarcev vina, prav zavoljo te rane zgubim za nekaj časa razsodnost... Nesreča je hotela, da sem v takem stanju naletel na spoštovane cesarske stražnike...« Vrban se je dvignil upognjen in hudo potrt ter pokazal presenečenim sodnikom kar precejšnjo brazgotino za levim ušesom, ki mu pa seveda tudi v vinjenem stanju ni delala nobenih preglavic.

Sodniki so se spogledali in ponovno ogledovali Vrbanovo brazgotino za ušesom. Nato se je po krajšem odmoru dvignil debel gospod z zlatimi očali in izpregovoril besedo, ki se je Vrban nikoli ni mogel prav zapomniti — psihiater. Predlagal je, da se razprava prekine, dokler zdravniki ne ugotovijo zdravstveno-psiholoških posledic poškodbe za ušesom...

»Tako so mi mečkali in stiskali glavo,« je pozneje pripovedoval Vrban, »da me je nekajkrat res počeno zbolelo. Kadar je kateri od njih posebno močno pritisnil s palcem na brazgotino za ušesom, sem se stresel in zagrčal ter kar malo zmešano pogledal okrog sebe... Potem so bili še bolj prijazni z mano. Navsezadnje so mi rekli, da je preiskava končana ter da se bo sodnijska razprava naslednji dan nadaljevala.«

Toda Vrbanovih muk še ni bilo konec. Razprava se je drugi dan vlekla in vlekla kakor hudo leto. »Ko me ne bi tako hudo skrbelo, kaj bo z menoj,« je dejal Vrban, »bi bil še zadremal. To pot je govoril drugi

gospod še bolj učeno kot omi včeraj, prekladal debelo knjigo sem in tja, vlekel iz nje neke liste in lističe in jih kdo ve v kakšnem jeziku prebiral. Tista prekla suha, ki me je prejšnji dan tako očrnil pred sodniki, je za pultom lezel na kup. Takoj sem vedel, da je to za mene dobro znamenje in da me sodniki morebiti le ne bodo tako hudo zašili, kot je izgledalo včeraj.«

Končno je predsednik sodišča objavil razsodbo: Vrban je bil obsojen na 10 dni zapora — pogojno — in na pet goldinarjev denarne kazni. Obsodbo je utemeljil z ugotovitvijo zdravnikov-psihiatrov, da brazgotina nad levim ušesom na Vrbanovi glavi v danih okoliščinah dejansko lahko povzroči nerazsodnost obtoženca, kar je bilo treba upoštevati in se odločiti za najmilejšo kazen, toliko bolj, ker obtoženi še ni bil predkaznovan.

Koščeni suhec za pultom je po prečitani sodbje širil pokonci, mlatil z rokami okrog sebe in vpil, da je sodišče nasedlo zvitemu kmetavzarju... »Kaj če se sodniki premislijo,« se je zbal Vrban, »ko jih ta zlodej preklasti tako šunta!« Toda Vrbano strah je bil brez podlage. Gospod z zlatimi očali je suhca z blago toda odločno

kretnjo potisnil nazaj na klop. Pretepeni cesarski policajci, ki so jih bili poklicali za pričo proti Vrbanu, pa so vlekli brke v usta in jih srdito prežvekovali.

»Tako mi je bilo pri srcu,« je dejal Vrban, »da bi zavriskal takoj ko je bila objavljena razsodba. Ampak gospoda — da b' jo griza — ima dolga ušesa in oster posluh. Šele ko sem bil enkrat za Škofl'co, sem se začel smejati in še takrat sem pomislil, če bi me sedaj kateri od sodnikov videl, ne bi se dolgo smejal. Tudi doma sem vaščanom povedal samo to, koliko so me obsodili in da sem se sam zagovarjal — kako — o tem sem bil pa raje kar tiho. Povem vam pa, da mi je ta obsodba prinesla tak rešpekt pri ljudeh, da so se mi nekaj časa odkrivali mič manj kot tehantu ali županu.«

»Počas' so ljudje vse pozabil in zdej je spet vse taku kot je b'lu prej. Kakšen glaž ga spijemo, tudi malo skregamo se včasih, če pa se urajma, da se kakšna kruota kruotasta huoče pretepat, ga pa kar sami ohladimo, da mu ne bo treba hoditi v Ljubljano... Vsak ne bo gospode taku okul' prnesu, kokr' sem jo jest...«

Tako se zaključuje Vrbanova zgodba.

Črtomir Sinkovec

Lectov srček

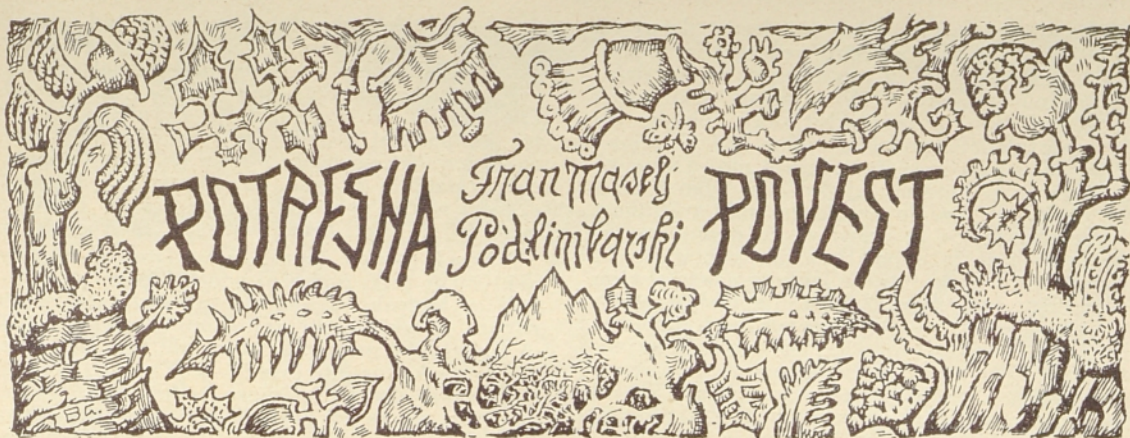
*Lectov srček — le čemu —
sredi srčka ogledalo,
mi dekle v spomin je dalo
letos maja na semnju.*

*S srčka bel žarel je stih:
— Sprejmi, dragi, od neveste
znamenje ljubezni zveste,
znamenje zaljubljenih. —*

*Srček nosil sem s seboj
v dvomih, upanju in boli:
v maju, lepem kot nikoli,
z drugim ljubčkom srečam njo.*

*Ves bolan od bolečin,
srček strem in ogledalo:
ko ju pišče bo zobalo,
naj pozoblje še spomin!*

»Hoj, Komarjevi, zdaj se pa le podvizajte, da vas spravimo na tla, preden se podere svet!« je vpil eden možakov na dile. A drugi, vaški krovec, je pristavil: »Ne bodi hud name, Komar, da smo ti razbrskali streho. Nismo ti preljukniali pokrivala zato, da bi mesec svetil tvojim kuram. Se to pomlad ti ga zopet lepo ogladim, če nas večni bog ne pokrije s svojo večno streho. Prebudi ženo, da je ne pozobljevo kure! Hoj, Špelka, če si živa, čivkni besedo!«

Pa so začeli spravljati mlade Komarje izpod strehe. Stari Komar, ki nikdar poprej ni maral jemati v naročje vnukov, češ to je babje delo, jih je pritiskal nocoj gorko in goreče na svoje prsi, preden jih je oddal ženi. Najstarejšega, ki je prišel poslednji na vrsto, ki ga je smatral in tudi že uvaževal kot prihodnjega gospodarja svoje Komarjevine, je podržal nekoliko časa na svojih prsih in celo toliko se je bil raznežil starček, da je svoji ustni pritisnil na njegovi obokani očesci. Komarjevi so bili že spodaj, a Tone je še sedel na strehi, kakor bi bil pozabil, da tu gori zanj ni več posla. Njegov pogled je hitel večkrat preko vasi, kjer je plapolal na več krajih ogenj, poleg katerega so se premikale človeške postave. Kaj bi dal, ko bi se mogel zjutraj prebuditi na svoji postelji, bdeč sanjati dalje o svoji sreči, vse drugo pa, kar je videl in doživel to noč, odvreči kot strašne, a prazne sanje! Ali si opomore še kdaj narod, če je ves prizadet? Iz takih misli ga je zbudila temna postava, ki je prišepala na njivo. V njej so spoznali gabrovskega župnika.

Gospod župnik je bil tisti večer zgodaj zaspal. Čudne sanje so mu blodile po glavi. Sanjalo se mu je, da je umrl in šel k sodbi božji. Stal je pred odprtimi nebeškimi vrati ter gledal v raj. Ves zamaknjen v rajske lepote je hotel že stopiti skozi vrata, da bi užival večno veselje po tolikem trpljenju in bedi, kar zagleda daleč tam v zraku nad neštetimi nebeškimi prebivalci frččega človeka. Frči tisti človek, kakor bi poigraval z zračnimi valovi, pa se ustavi v zraku in obvisi v sinji višavi; a župnik ga gleda ter se čudi, češ: tu gori imajo uganko zrakoplova že rešeno in dognano. Pa tudi temu se čudi, da dobiva oni v zraku čimbolj znane znake in poteze, po katerih spozna naposled v njem samega svetega Petra. Jedva je prišel do tega spoznanja, pa se spusti

sv. Peter iz višav naravnost proti njemu. V gromu in blisku leti in ko stopi na tla, se potresejo nebesa od vrha do tal in rajska vrata šklepetajo kakor v silnem viharju. In tako zarohni svetnik na preplašenega župnika: »Kaj iščeš tod, ti, ki si barantal za maše!« Župnik je strmel: »Oh, kako hribovsko zarobljeno govori... Olikanega Slovenca sv. Peter gotovo nikdar ni čital.« In spomnil se je, da sta s sosednim župnikom, tovarišem, ki ima pri svoji cerkvi toliko ustanovljenih maš, da sam vseh ne more upravljati, delala kupčijo za svete maše, tako da jih je prevzel nekaj on, ki nima pri gabrovske cerkvi plačanih maš, ter je dobil od tovariša za sveta opravila nekoč talar, ki je postal sosedu preozek; drugikrat sta se pobotala še za nekaj manj imenitnega. Sklonil je bedni župnik glavo in dvignil pogled proseč milosti. In zelo se je prestrašil: sv. Peter ima silno oduren obraz. Na eno oko miži, drugo pa tako ostro in srepro upira vanj, kakor bi mu hotel pogledati v vse žepe. Ker na prvo vprašanje ni bilo odgovora, je svetnik v drugo vprašal: »Zakaj paseš svoje ovce v takšni duševni temi?« Tu se je župnik osokolil, povzdignil glavo ter ponižno odgovoril: »Saj stoji pisano: blagor revnim na duhu...«, dalje ni mogel, ker že se je sv. Peter obregnil nanj, rekoč: »Slabo vam razlagajo pisma v vaših zavodih!« Pa je svetnik zaloputnil prav pred župnikovim nosom nebeška vrata s toliko silo, da se je potreslo vse okoli, zahreščalo in zagrmelo. Župnik se je v veliki grozi zbudil in skočil s postelje. Ali vse se še ziblje in giblje okoli njega, v steni nekaj počí, vrata se sama odpro in zunaj nekaj završi, kakor da se podira cerkev. Precej je uvidel, da se je prigodil hud potres. Bil je to že drugi sunek, ob prvem je sanjal pred rajem.

Ves bled je tekkel iz župnišča. Zapazil je, da se je zgreznila streha z zvonika. Nekaj časa je stal pred cerkvijo in premišljal, ali bi šel pogledat v hram božji ali ne. Naposled se je osrčil in vstopil s cerkovnikom, ki mu je svetil. Videl je v cerkvi dosti razdejanega: tu in tam se je zganil kakšen svetnik ter se zabornil na stran, ali naslonil na oltar; sveta brata Ciril in Metod v stranskem oltarju sta se zblížala, kakor bi se hotela združiti, da skupno pomagata slovenskemu narodu v veliki stiski; na nasprotni strani sta se sveta Kozma

in Damjan zasukala eden na desno, drugi na levo, ko da hočeta ogledati ves svet in izlečiti vse velike bolezni in nadloge, ki se ga drže; sveti Tomaž se je užaljen obrnil proti svoji blaženi Indiji; le sveti Florjan v velikem oltarju je gledal usmiljeno kakor drugekrat na župnika, ko da hoče reči: Ljubi moj Janez, za potrese pa jaz nisem, žal, žal! Pa dolgo župnik ni gledal na krdelo svojih lesenih svetnikov. Izprevidel je, da je tukaj vsaka pomoč za sedaj nemogoča in nepotrebna, in spomnil se je, da nocoj z besedo tolažbe lahko pomaga svojim nesrečnim župljanom. Zapustil je torej svetišče ter se napotil v vas. Na svojem potu je našel do kraja zbegane ljudi, ki so govorili najnemnejše reči o antikristu, koncu sveta in sodnem dnevu. Nekaterokrat se je spomnil svojih nocojšnjih sanj, kako mu je sveti Peter očital gabrovsko duševno temo in našel je nekaj smisla v njih. Preveč je s prižnice govoril ljudem o zadnji sodbi, o hudiču in peklju in skoraj nikdar jim ni razlagal bolj bližnjih stvari: kako deluje bog v svoji naravi. Pa tudi tega se je spomnil, da mu je sv. Peter očital tiste maše, ki jih je opravil za obleko, in zapeklo ga je, da so materialni pogoji njegovega življenja uravnani tako, da mora vzeti za mašo denar ali pa stvar, ki ima denarno vrednost.

Spominjal pa se je tisti večer tudi neke majhne krivice, ki jo je naredil pred leti enemu svojih župljanov — Komarju, dasi ni bila krivica v pravem pomenu besede. Kdo drug bi bil to že davno pozabil. Pred leti, ko je umrla mlademu Komarju prva žena, zapustivši mu triletno hčerko, je prišel mladi Komar v župnišče prosit, naj se mu za mladoletno hčerko po prejemščini prepusti delež v oni klopi gabrovske cerkve, ki je v njo hodila njegova pokojna žena. Prejemščina znaša za sedež en goldinar. Dasi je Komar prosil in prosil, župnik mu ni hotel dati klopi po prejemščini, češ, deklica je premlada in ne potrebuje sedeža. Svetoval mu je, naj pride k dražbi, če hoče že na vsak način ono klop za triletnega otroka. Na dražbi je potem Komar res dobil ono klop za deset goldinarjev. Nesel je desetak v župnišče ter ga položil na mizo, rekoč: »Tu imate, gospod župnik! Ampak to vam povem, meni se čudno zdi, da je bila moja Micka za en goldinar premlada, za deset jih pa ni.« Od tistega dne se je župnik vselej razjezil nase, kadar se je spomnil Komarkine klopi. Uvidel je, da je Komar povedal pravo besedo, dasi po svoje zarobljeno, da mu je držec se stare, od svojih prednikov sprejete navade, storil nekoliko krivice, ker mu klopi ni prepustil za prejemščino. Ugriznilo ga je na duši, kadar je videl Komarjeve, in mnogokrat je premišljeval, kako in kdaj poravna ono zadevo.

Nocoj se mu je ponudila priložnost. Na svojem potu preko vasi je prišel tudi h Komarjevimi. Spoštljivo so ga sprejeli. Z mnogimi vzdihli so mu na dolgo in široko potožili svojo nesrečo. Dolgo je stal pri njih in tolažil, kolikor je mogel. Ko je zagledal za Komarjevimi stari Cijazovčevega Toneta, ga je pozdravil in pohvalil, da ga je najti povsod, kjer treba hitre pomoči. Naposled je položil mlademu Komarju roko na ramo ter mu rekel: »Rad bi ti pomagal, prijatelj, rad bi ti odprl svoje sobe, ali glej me — sam sem brez strehe. Potrpi do jutra, potem pregledamo vas in nadejam se, da pri-

demo vsi pod streho, četudi ne vsak pod svojo.« Tiho pa je pristavil: »Tistih deset goldinarjev za Mickino klop ti bom nazaj dal... saj veš... da se poravna star madež.« Ko je bil tako olajšal svojo vest, se je obrnil k Tonetu ter ga povabil s seboj po vasi, ker mu ima nekaj nujnega povedati. Šla sta po stezi na cesto.

Ko sta bila za hišo, je izpregovoril župnik: »Danes ste pa povsod hitro pri rokah. Tako je prav. Vi ste nesli Daničevo hčer izpod strehe?«

»Nesel, gospod župnik,« je odgovoril mladenič. On bi rajši prenašal ponesrečence po strehah in lestvah in jim reševal življenje, nego govoril o takšnih stvareh. Župnik je pomolčal in Tonetu je prišlo na misel, da mu bo treba stvar vsekakor razjasniti, ker strogi čuvaj gabrovških duš še ne more vedeti, kako se je pripetilo, da je bil s svojo pomočjo tako hitro pri rokah in ga nemara na tistem sumničju, da je sinoči po fantovski navadi oglaril pod Smoletovimi okni.

»Rešili ste morda obema deklicama življenje in velika sreča je, da ste prišli o pravem času k njima v sobo,« je izpregovoril župnik.

Tonetu je ugajala takšna hvala in odprla se mu je zatvornica mladeniške zgovornosti. Da bi izgledil vsak sum glede tiste pregrešne fantovske nerodnosti — tako je župnik v svojih pridigah bičal ponočno oglarenje — je s kratkimi besedami razložil, kako se je zgodilo, da je bil v času največje nevarnosti še pri Smoletovi hiši. Tudi o tolarjih je pravil. Župnik se je posmejal, ko je slišal o Tonetovi vožnji; a precej se je spomnil govoric, ki jih je slišal po vseh krajih vasi, in zmračilo se mu je lice, pa je rekel: »Hvala bogu, ki je poslal tako vrlega rešitelja; ali povedati vam moram, da je povzročil vaš pojav na vozu grozen strah. Po vsej vasi govore, da se je peljal antikrist in ne vem kdo še mimo Smoletove gostilne. Vsak ga je videl na svoje oči. Ljudje žive pri nas res v veliki duševni temi. Vsa moja zgovornost je skoraj bob ob steno; nekateri si ne dajo dopovedati, kako prazna je njih vera v podobne prikazni.«

Tone si je grizel ustnice, kar žal mu je bilo, da je prizadel siromakom toliko nepotrebne strahu. Župnik ga je prosil, naj to noč kolikor mogoče z besedo nasprotuje tej praznovernosti, ker ob ljudski zmoti ne smemo molčati in se ji smejati, ampak jo je treba preganjati. Tone je rad obljubil, da stori vse, kar bi ljudstvo pomirilo.

Župnik ga je prijel za roko in mu govoril: »Še nekaj vam moram povedati. Od treh bližnjih župnikov so mi došla sporočila, da imajo tudi oni potres kakor pri nas. In ona dva proti Ljubljani mi javljata hujšega nego oni na štajerski strani.«

Za hip je umolknil, segel po sapo in nadaljeval v presledkih: »Bojim se, da nas je zadela v Ljubljani še večja nesreča nego tukaj, da je morda padlo pribežališče narodnosti. Če je padla Ljubljana, smo vsi padli. Zato bi rad vedel, kaj je z njo. Ali so ji prizanesli jezni podzemni viharji, ali so ji ugasnili luč prosvete, katero je poklicana izlivati po vsej slovenski zemlji? Verjemite mi, da to z moje strani ni prazna in puhla radovednost. Do brzojavnega urada imamo uro daleč in kdo ve, če je ob tem času mogoče dobiti točnih sporočil. Vsi imamo v Ljubljani znance in prijatelje,

Na gornji strani Komarjeve hiše, ki stoji sredi vasi, je zapazil gručo ljudi...

ljudi, katerih usoda nam je pri srcu. Pri Smoletu imajo tam brata, strica in očeta, ki je moj prijatelj. Zato vas prosijo Smoletovi in tudi jaz vas prosim, da si daste napreči Smoletovega konja in se peljete v Ljubljano po profesorja Daniča. Smole sam ne more, ves zbeigan je in treba je gospodarja pri domu, jaz tudi ne morem in moj hlapec je bolan. Če se v Ljubljani trese, misli Danič z vso silo svoje duše na Gabrovec. Morda ne more iz mesta, ljudje so tam med zidovjem še bolj preplašeni nego pri nas, in komaj čaka trenutka, da dobi tolažilno sporočilo od nas. Idite torej, kakor sem vam

naročil, najpoprej po vasi in povejte ljudem o tisti svoji vožnji; vam bodo prej verjeli nego drugim. Ko se začne daniti, pa zaprezite in hitite in pripeljite nam iz Ljubljane profesorja in pa dobro novico, da iz polnega srca zapojemo zahvalno pesem bogu; in če že mora biti, ako je božja roka udarila ves narod, prinesite mi žalostno novico, da molimo k bogu, naj zopet dvigne narod, ki mu služi vekov veke.

Zupnik se je obrnil in si otrnil solzo. Bil je zelo dobrega srca in ves vnet za blagor svoje nesrečne domovine. Ta globoka skrb ob vse-narodni nesreči je silno ganila mladeniča. In

ne samo ganila, vse njegovo dosedanje bitje je prevzela in napolnila ta skrb. Ta nežni čut, ključ že poprej v njegovem mehkem slovenskem srcu, ga je osvojil sedaj popolnoma, tako da niti besede ni mogel govoriti, ko se je poslovjal.

XIII.

Tone je takoj začel izvrševati župnikovo naročilo. Kjer je po vasi slišal govoriti babjerne ljudi, je pristopil in vneto razglašal resnico. Ali težak posel si je naložil. Nekateri ljudje so bili tako zbegani, da si vere v satana nikakor niso dali vzeti. Se zmerjali in oštevali so Toneta kot nevernika. Posebno trdokorne so se kazali tisti, ki so mislili, da so na lastne oči videli peklenškega kralja. Niso si dali zlepa dopovedati, da je sedel na vozu in otepaval z rokama Cijazovčev študent. Gručo takih trdokornih mož in fantov, stojećih na cesti pred Smoletovo gostilno, je prepričal o neosnovanosti njih abotne vere s tem, da jim je pokazal in pripeljal s travnika voz, na katerem je hotel prenočiti, ter ga postavil zopet pod domači kozolec. No, ljudje, ki še niso pozabili najhujšega strahu, so si neradi dali izbiti visoko nad vse druge vaščane jih dvigajočo misel, da so videli nekaj čudovitega, kar se ne prikaže vsako leto in vsakemu zemljanu.

Na njivi za vasjo, sto korakov od Andrejeve kočee, se je razpoložila gruča ljudi okrog ognja. Bili so tu večinoma zbrani posli iz vasi in taki, ki doma ničesar niso imeli izgubiti. K njim je stopil tudi Krulčev Peter, ko je zagledal njih ogenj, ker se je bil že naveličal skladanice in rožnega venca, in začutil je bil, čepeč na rosnih zemlji, kako mu postajajo prsti čimdalje okornejši, da je ves trd od mraza, in kako se celo njegova molitev polagoma ohlaja. Čveljev Marka je bil tej gruči za krčmarja. Dočim je Krulčevega Petra silni pojav prirode tako preplašil, da se ni dosti več zmenil za ta svet, je ostal v Čveljevem Marku čut dobičkarstva neizpremenjen: dajal je svoj kontrabant kuhani brinjevec in borovničevec »na brado«, kolikor je kdo hotel, znamenje, da je imel veliko zaupanja v obstanek človeštva. Poznalo se je, da so tako hipoma v cigansko življenje zabredli ljudje že dokaj prizadeli steklenicam poslužnega točaja. Sedeli so na deskah in na slami. Nekateri je bil dobro oblečen, drug le za silo, nekateri je že prevzela dremota, drug je po tistem molil, ta je topo zrl v ogenj, oni je svojo desko pritegnil kolikor mogoče blizu ognja, da bi bolje grel premrle ude.

»Krulec, prijatelj, kaj povešaš glavo, kakor bi bil pluh padel nate. To ti povem, s teboj ne pojdem na oni svet, ker si preveč čemeren in žalosten. En glažek ga boš, da se razvedriš, a?« Tako je Marka silil v Petra, ki si je podpiral glavo v dlan, ležeč na slami poleg ognja.

»Meni se ne ljubi, pusti me, Marka!« je odgovoril tesar s težkim glasom. »Mera grehov je polna in kazen božja —« Krulec ni dogovoril. V tistem trenutku je med brinjem po rebri dolj nekaj tako čudno bobnelo in vršalo, da so vsi obleganci ognja hipoma in hrupno skočili na noge. Strmeli so v temo, od groze

buljili oči, ali videli niso ničesar; le bobnenje so slišali, kakor bi kdo v prav kratkih presledkih udarjal na velik boben. Kaj je pa to? To vprašanje je bilo brati na vseh obrazih. Tisti bognasvaruj ali kaj je bilo tisto, je skočil mednje, zahreščal, se zakadil v trnje, kjer je rohneče zalajal pes, se zatesal v hosto — in niti glasu ni bilo več od prikazni. Hribi so pokojno stali nad Gabrovcem kakor poprej, v gori je zaskovikala neka žival tako tožno, kakor bi kdo življenje vil iz nje, in tožno je viselo nebo nad goro, kakor da je nataknjeno na njo.

»To je satan!« je vzkliknil Krulčev Peter.

»Antikrist je v hosti. Le pijmo ga še nocoj, saj ne vemo, doklej ga imamo!« je vnel čveljev Marka. In ta in oni je plašno pogledal proti hosti, preden je zvrnil glažek.

Na svojem potu je Tone naletel tudi na to krdelo. »Plaz zemlje se je menda utrgal v gori in se zakadil v hosto,« je dejal, ko so mu povedali o groznem pojavu.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Prispevki za tisk Matice

Jozef Irman, Florida, Kalifornija, 10.000 din; Frank Mihelič, Euclid, Ohio, 10 dolarjev; Jože Martinčič, Francija, 5 dolarjev; Anton Tratar, Francija, 400 frs; Josef Kovačič, Francija, 400 frs; Fortunat Hribernik, Francija, 500 frs; Fani Kozina, Francija, 400 frs; Marie Prislant, Sheboygan, 5 dolarjev; Andrej Tomc, Francija 400 frs; Jozef Lavrin, Francija 150 frs; Adolf Garber, Francija, 700 frs; skupina rojakov iz pokrajin Moselle in Merlebach, ki so obiskali domovino (na vlaku zbrala roj. Skruba in Krevl) 17.000 frs in 751 din; Margareta Magajna 400 frs; Blaž Skočir (zbral v vlaku od skupine rojakov iz Pas de Calais) 7005 frs; — Iz ZDA: Josefina Kozina 2 dol., Frank Sherjak 10 dol., John Robas 1 dol., Mary Matyazich 2 dol., Johana Telban 2,5 dol., Franc Sikošek, Gladbeck, Westfalija, 2 DM. Rojaki iz Westfalije po rojaku Čebinu praktično darilo, rojaki iz Westfalije po rojaku Klemenčiču 63,50 DM; Alois Grčar, Francija, 400 frs; skupina iz Holandije (zbral rojak Kropivšek) 4000 din. Iskrena hvala!

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem predstojniku Infekcijske klinike prof. dr. Milku Bedjaniču, zdravnikoma dr. Ivanu Matku in dr. Primožu Vidaliju ter drugim, ki so s svojim izrednim znanjem in požrtvovalnostjo rešili življenje moji dragi ženi Angeli Marcina iz Rock Springsa, Wyoming. Prisrčna hvala tudi vsem sestram in strežnemu osebju Infekcijske klinike, ki so ji v njeni težki boleznini posvetili toliko skrbne nege.

Valentin Marcina
Rock Springs, Wyoming, USA

Rojaki nam pišejo

ROCK SPRINGS, WYO.

Zopet naročam koledar za prihodnje leto. Obenem obnačljam naročnino za »Rodno grudo«. Upam, da z naročilom za koledar nisem prepoznal? V »Rodni grudi« št. 2 je bila lepa slika Poljan nad Škofjo Loko. Srčno želim, da bi enkrat objavili sliko očka Blegaša, ki ga nisem videla že toliko let.

Amalia Chelik

SACRAMENTO, CALIFORNIA

»Rodna gruda« se mi zelo dopade. Je zanimiva. Zlasti so mi všeč lepe slike iz rojstne domovine. Jaz sem doma iz Smartnega (vas Kraše) pri Gornjem gradu. Zelo srečna bi bila, če bi enkrat našla v listu sliko moje rojstne vasice. Pošiljam vam po M. O. naročnino za dva nova naročnika na lepo »Rodno grudo«. Pozdrav in želim Vam mnogo naročnikov.

Josie Remitz

MILWAUKEE, WISC.

Pošiljam Vam naročnino za »Rodno grudo« in za koledar za prihodnje leto. »Rodno grudo« z veseljem berem in gledam lepe slike. Če Vam je mogoče, objavite kakšno sliko iz Gornje Savinjske doline, kjer sem doma. Želim Vam veliko uspeha.

Josefine Tramle

KAIRO, EGYPT

Pošiljam Vam svoj novi naslov, da bom vedno lahko čitala priljubljeno »Rodno grudo«. V kratkem Vas obiščem. Tople pozdrave Vam pošilja

Angela Gregorič

DETROIT, MICH.

Čeprav naročnina še ni potekla, sem Vam nakazal po poštni nakaznici 4 dolarje za naročnino na »Rodno grudo« za prihodnje leto. Kar je več, naj bo v podporo listu. Rad čitam ta list od začetka do konca in lahko ste prepričani, da ga z veseljem priporočam znancem.

Želim Vam mnogo naročnikov in uspeha. Verjemite mi, da mi slike Vaših krajev in krasnih planin z vsakim mesecem bolj večajo željo, da bi še enkrat videl in hodil po domači zemlji.

Srčen pozdrav vsem bralcem »Rodne grude« po vsem svetu.

Frank Strmšek

CHICAGO, ILL.

Po poštni nakaznici sem Vam poslala osem dolarjev. To je za dva koledarja, enega zame in enega za novo naročnico »Rodne grude« Mary Racich. Upam, da se v nekaj letih spet vidimo, če bom zdrava. Lepe pozdrave vsem.

Frances Vidmar

WALSENBURG, COLO.

Pošiljam Vam šest dolarjev in to za »Rodno grudo« in za Izseljenski koledar 1959. Če je kaj več, naj bo za uredništvo.

John Tomšič

CLARKSWILLE, PA.

Po bančnem čeku Vam pošiljam naročnino za »Rodno grudo« in koledar za prihodnje leto. Koledar 1958 se mi zelo dopade in sem vsega prebrala. Tudi slike so zelo lepe. Vesela sem, da vidim svojo rojstno domovino, ki jo zaradi visokih let ne morem priti obiskat. Tudi »Rodna gruda« mi je zelo všeč.

Mary Gorišek

Slovenski izseljenski koledar

za leto 1959
je v tisku

Pohitite z naročili!

GRAND COMBE, FRANCE

Želim postati naročnik »Rodne grude« ker nam prinaša veliko novic iz domovine in toplo čustuje z nami. »Rodna gruda« nam vzbuja veliko lepih spominov. Doma sem iz Sentruperta na Dolenjskem in veselilo bi me, če bi med slikami v listu kdaj našel svojo rojstno vasico.

Anton Remar

ROSSPORT, ONT., CANADA

Da ne bom prav zadnji in menda še brez koledarja ostal za prihodnje leto, se Vam že danes priporočam in Vas prosim, da mi ga prav gotovo prihranite. Ker imam takšno službo, da sem večkrat premeščen, Vam naročilnico s točnim naslovom pošljam naknadno.

Albin Kovačič

CENLEY ON THAMES, ENGLAND

Pred nekaj dnevi sem videl v Londonu Vaš mesečnik in mi je zelo všeč. Želim ga naročiti, da bom vsaj en časopis dobival iz rodne domovine. Sem Štajerc — iz prelepih Slovenskih goric, fare Marije Snežne. Iskreno pozdravlja

Alojz Rebernik

NEW YORK, N. Y.

Ker je prišel čas, da naročim koledar za prihodnje leto, tem potom naročam 4 izvode. Vsi izseljenski koledarji, ki so izšli doslej, so bili iz leta v leto lepši. Posebno jubilejni slovenski izseljenski koledar, ki je izšel letos, je eden najlepših. Že naslova slika, ki prikazuje obe domovini, je lepa, številne druge slike pa nam bode mnoge davne prijetne spomine. Barvne slike so ena lepša od druge, in prav gotovo jih bodo mnogi dali v okvir in obesili na steno. Tudi članki so zanimivi, saj nam med drugim tudi povedo, koliko dela je bilo izvršenega v kratki dobi 12 let za prepored rojstne domovine. Z veseljem sem čital tudi lepe pesmi in povesti.

Naj omenim še to, da smo imeli v aprilu v New Yorku veliko mednarodno obrtno razstavo, kjer je bila zastopana tudi Jugoslavija. Zaradi boleznih si žal nisem mogel ogledati razstave, pripovedovali pa so mi o njej in je bila tudi domačinom zelo všeč, predvsem prekrasni usnjeni izdelki, izdelki iz brušenega stekla in naša lepa ročna dela.

Fred Sortori

CHICAGO, ILL.

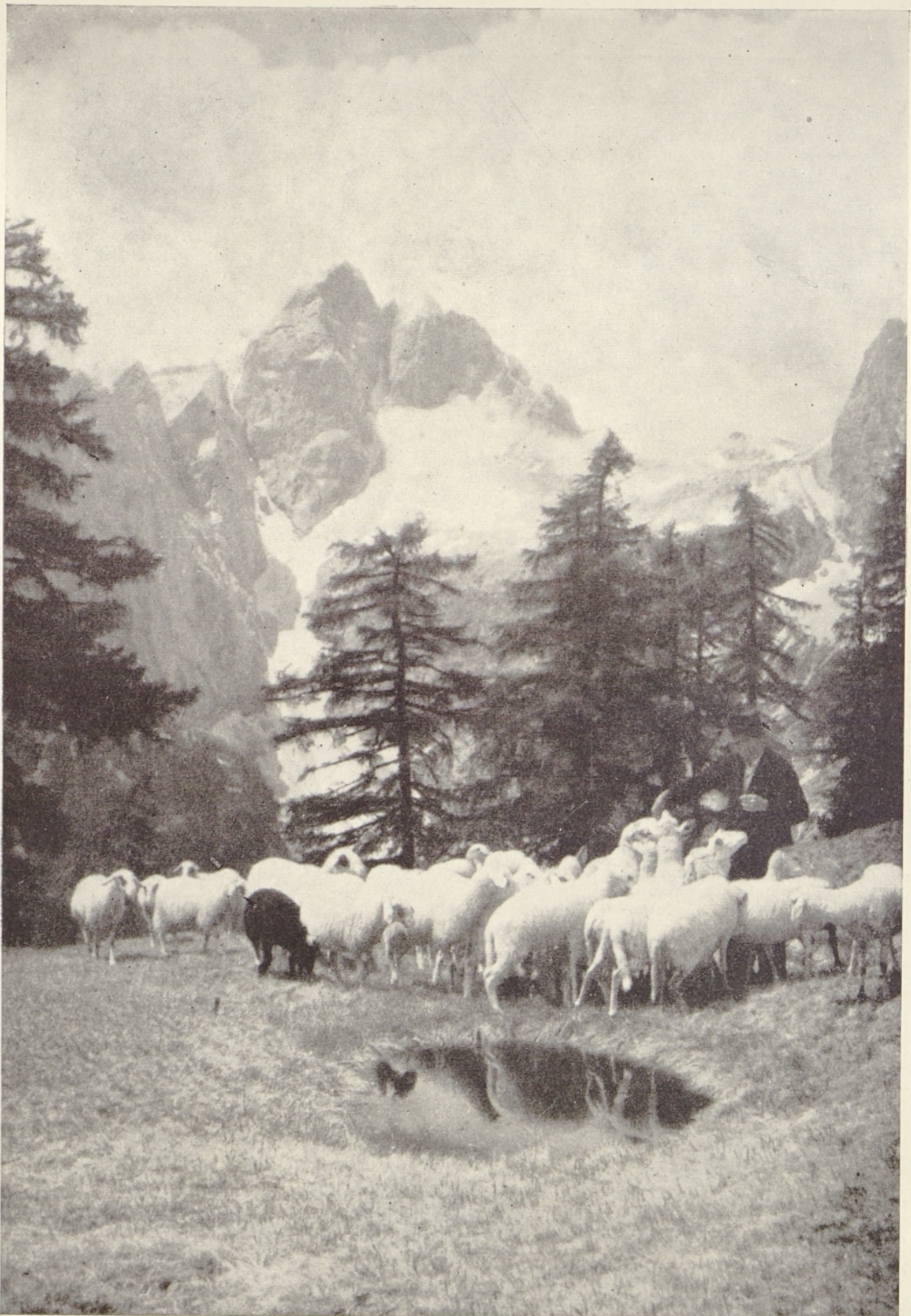
Pošiljam Vam naročnino za »Rodno grudo« in za Koledar za l. 1959, kar je več, naj bo za tiskovni sklad. Zelo rada berem vse, kar pride iz domovine. Posebno sva bila z možem vesela, ko sva zagledala v »Rodni grudi« našo rojstno vas Borovnico. Hvala lepa mrs. Smith iz Montane, ki je prosila za objavo te slike.

Johana Telban

DE PUE, ILL.

»Rodna gruda« se nam zelo dopade, ker je podučna za nas delavce v Ameriki. Slovenski izseljenski koledar za l. 1959, ki ga tudi naročam, bo plačala žena, ko letos obišče domovino. Prihodnje leto, če bo le mogoče, bom tudi jaz po dolgih 46 letih obiskal rojstni kraj — Česnjice na Dolenjskem.

John Zugich

Poletna idila na Jalovcu